

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Криворізький національний університет
Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та бізнесу

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ
Гарант освітньої програми

_____ Федотова Т.А.
(підпис)

«_____» _____ 2026 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 051 «Економіка»
освітньої програми «Економіка»

на тему: **«Розвиток процесів діджиталізації національної економіки України»**

Виконав:

здобувач вищої освіти Бакал Тетяна Володимирівна

_____ (підпис)

Керівник: д.е.н., професор Чернега О.Б.

_____ (підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній роботі
немає запозичень з праць інших авторів без
відповідних посилань

Здобувач вищої освіти _____
(підпис)

Кривий Ріг
2026

розвитку електронної комерції, ІТ-сектору та державних цифрових платформ, визначення проблем розвитку процесів діджиталізації, обґрунтування напрямів підвищення ефективності діджиталізації національної економіки України.

5. Дата видачі завдання: «23» січня 2026 р.

6. Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Підготовка основної частини	16.02.2026-08.03.2026	
2	Підготовка висновків	09.03.2026-28.03.2026	
3	Корегування основної частини, підготовка висновків	30.03.2026-11.04.2026	
4	Підготовка доповіді та презентації	20.04-30.04.2026	

Здобувач ВО _____ Т.В.Бакал
(підпис)

Керівник роботи _____ О.Б. Чернега
(підпис)

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 58, рисунків 2, таблиць 31, додатків 0, графічного матеріалу 0, використаних джерел 67.

Об'єкт дослідження – процеси діджиталізації національної економіки України.

Предмет дослідження – теоретичні, організаційно-економічні та практичні аспекти розвитку процесів діджиталізації національної економіки України.

Мета дослідження – теоретичних засад діджиталізації, аналіз сучасного стану розвитку цифрової трансформації економіки України та обґрунтування напрямів її подальшого вдосконалення.

Методи дослідження – аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, статистичний аналіз, а також економіко-математичні методи, зокрема оцінка ефективності інвестицій та результативності цифрових процесів.

Основні результати дослідження – у кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади розвитку процесів діджиталізації, визначено сутність, принципи та чинники цифрової трансформації національної економіки. Висвітлено роль діджиталізації у формуванні сучасної економічної системи та підвищенні ефективності економічної діяльності.

Проведено комплексний аналіз сучасного стану діджиталізації в Україні, у межах якого досліджено рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток цифрової інфраструктури, електронної комерції, державних цифрових платформ та ІТ-сектору.

Встановлено основні тенденції цифрової трансформації та визначено ключові фактори розвитку цифрових процесів.

У результаті аналізу виявлено проблеми розвитку діджиталізації, зокрема нерівномірний рівень цифровізації підприємств, недостатній розвиток цифрової інфраструктури, високі витрати на впровадження технологій, а також наявність кіберризиків і дефіциту цифрових компетенцій.

У роботі обґрунтовано практичні напрями вдосконалення процесів діджиталізації національної економіки України, що передбачають розвиток інституційно-правового забезпечення, модернізацію державних цифрових платформ, інтеграцію до європейського цифрового простору та підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання.

Отримані результати відображають сучасний стан та напрями розвитку процесів діджиталізації національної економіки України.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: діджиталізація, цифрова економіка, цифрова трансформація, національна економіка, інформаційно-комунікаційні технології, електронна комерція, GovTech, цифрові платформи, ІТ-сектор.

ЗМІСТ

Список скорочень	6
Вступ	7
Основна частина	9
Висновки	52
Список використаних джерел	55

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

AI – штучний інтелект

Big Data – великі дані

IoT – інтернет речей

ERP – система планування ресурсів підприємства

CRM – система управління відносинами з клієнтами

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

ВВП – валовий внутрішній продукт

GDP – валовий внутрішній продукт

ROI – показник окупності інвестицій

NRI – індекс мережевої готовності

OECD – Організація економічного співробітництва та розвитку

UNCTAD – Конференція ООН з торгівлі та розвитку

EU – Європейський Союз

eIDAS – електронна ідентифікація та довірчі послуги

GDPR – регламент захисту персональних даних

DMA – акт про цифрові ринки DSA – акт про цифрові послуги

GovTech – державні цифрові технології

EIF – європейська рамка інтероперабельності ООР

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку світової та національної економіки процеси діджиталізації набувають визначального значення як фактор трансформації економічних систем. Використання цифрових технологій забезпечує підвищення ефективності діяльності підприємств, оптимізацію управлінських процесів, розвиток нових форм господарювання та формування конкурентних переваг на глобальному рівні.

Для України діджиталізація є одним із ключових напрямів модернізації економіки, що сприяє розвитку цифрової інфраструктури, впровадженню електронного урядування та розширенню доступу до цифрових послуг. Активне використання інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток електронної комерції, ІТ-сектору та цифрових платформ формують нову модель функціонування економіки, орієнтовану на інновації та ефективне використання ресурсів.

Водночас цифрова трансформація національної економіки супроводжується низкою проблем, серед яких нерівномірний рівень цифровізації підприємств, недостатній розвиток інфраструктури в окремих регіонах, високі витрати на впровадження технологій, кіберзагрози та дефіцит цифрових компетенцій. Особливої актуальності ці питання набувають у контексті європейської інтеграції України, що потребує адаптації національної економіки до сучасних цифрових стандартів та вимог Європейського Союзу. Актуальність теми зумовлена необхідністю комплексного дослідження процесів діджиталізації національної економіки України, оцінки сучасного стану розвитку цифрових технологій та обґрунтування напрямів підвищення ефективності цифрової трансформації.

Теоретичні та практичні аспекти розвитку діджиталізації досліджували у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема Башлай С.В., Краус Н. М., Краус К. М., Ляшенко В. І., Вишневський О. С., Хілуха О. А. та інші. У їхніх дослідженнях розкрито сутність цифрової економіки, особливості впровадження цифрових технологій та розвитку електронного урядування. Проте сучасні умови розвитку національної економіки потребують подальшого поглиблення досліджень та розробки практичних механізмів розвитку діджиталізації.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад діджиталізації, аналіз сучасного стану розвитку цифрової трансформації економіки України та обґрунтування напрямів її подальшого вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- дослідити теоретичні засади діджиталізації національної економіки;
- визначити сутність, принципи та чинники розвитку цифрових процесів;
- проаналізувати сучасний стан розвитку діджиталізації в Україні;
- оцінити рівень розвитку цифрової інфраструктури та використання цифрових технологій підприємствами;
- дослідити розвиток електронної комерції, ІТ-сектору та державних цифрових платформ;
- визначити основні проблеми розвитку процесів діджиталізації;

– обґрунтувати напрями вдосконалення процесів діджиталізації національної економіки України.

Об’єктом дослідження є процеси діджиталізації національної економіки України. Предметом дослідження є теоретичні, організаційно-економічні та практичні аспекти розвитку процесів діджиталізації.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, статистичний аналіз, а також економіко-математичні методи, зокрема розрахунок показника ефективності інвестицій (ROI) та цифрового мультиплікатора.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, нормативно-правові акти України та Європейського Союзу, офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства цифрової трансформації України та міжнародних організацій.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення процесів діджиталізації, розвитку цифрової інфраструктури, державних цифрових платформ та підвищення ефективності функціонування національної економіки.

У сучасних умовах діджиталізація виступає не лише інструментом підвищення ефективності економічних процесів, а й необхідною умовою забезпечення стійкого розвитку національної економіки. Впровадження цифрових технологій дозволяє значно прискорити обіг інформації, оптимізувати використання ресурсів та підвищити адаптивність підприємств до змін зовнішнього середовища. Разом з тим, рівень цифрового розвитку економіки безпосередньо впливає на її конкурентоспроможність на міжнародному ринку та здатність інтегруватися у глобальні економічні процеси.

З огляду на це, дослідження процесів діджиталізації набуває особливого значення, оскільки дозволяє не лише визначити сучасний стан цифрової трансформації, а й сформувані обґрунтовані напрями її подальшого розвитку з урахуванням національних особливостей і глобальних тенденцій.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, висновків, списку скорочень та списку використаних джерел. В основній частині роботи розкрито теоретичні засади діджиталізації, проаналізовано сучасний стан розвитку цифрових процесів в Україні, а також обґрунтовано напрями вдосконалення діджиталізації національної економіки України.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Діджиталізація (від англ. digitalization) у сучасному науковому дискурсі розглядається як процес переходу від аналогових способів зберігання, обробки та передавання інформації до цифрових форматів. У вузькому значенні діджиталізація означає переведення інформації в електронно-цифрову форму для її подальшого застосування на сучасних технічних пристроях. У ширшому розумінні цей процес охоплює трансформацію економічних, управлінських та соціальних процесів, що передбачає інтеграцію цифрових технологій у всі сфери суспільного життя та формування кіберфізичного простору [1, с.10–15]. Таким чином, діджиталізація не обмежується лише технічним аспектом, а виступає багатовимірним процесом модернізації суспільства й економіки.

Науковці виділяють кілька підходів до визначення сутності діджиталізації. У межах управлінського підходу, представленого в працях Литвин Н.А. та Крупної Л. В., діджиталізація розглядається як «засіб підвищення відкритості та прозорості діяльності органів влади, що реалізуються через розвиток електронних послуг» [2, с.70]. Автори підкреслюють, що цифрові технології сприяють модернізації публічного управління та створенню більш ефективних механізмів взаємодії з громадянами. Подібну позицію висловлюють Разумей Г.Ю. та Разумей М.М., зазначаючи, що "цифрове врядування є етапом еволюційного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій" [3, с.141], підкреслюючи, що технології дозволяють органам влади оперативного адаптуватися до змін у суспільстві.

Важливе значення має технічний підхід, який фокусується на процесі оцифрування даних. Зокрема, Купріна К.А. визначає діджиталізацію як "способи приведення будь-якого виду інформації у цифрову форму" [4, с.259]. Тут акцент робиться на інструментах і технологіях, які забезпечують переведення даних у цифровий формат і подальшу їх обробку.

Практико-орієнтований підхід розглядає діджиталізацію як інструмент удосконалення бізнес-процесів. Оноре Т. наголошує, що "діджиталізація – це не абстрактний розвиток бізнесу", а конкретний механізм підвищення ефективності підприємства [5]. Таким чином, цифрові технології застосовуються для оптимізації операцій, управління ресурсами та покращення взаємодії з клієнтами.

Економічний підхід розкриває трансформаційний потенціал діджиталізації. Зокрема, Тетерятник Б.С. стверджує, що "діджиталізація спрямована на зміну наявних господарських відносин шляхом їх діджиталізації" [6, с.14–15]. Автор підкреслює, що цифрові технології змінюють самі механізми господарювання, створюючи нові економічні моделі та бізнес-процеси.

Комплексне трактування діджиталізації пропонують вітчизняні науковці, розглядаючи її як багатовимірне явище. Зокрема, Бондарчук О. Г. наголошує: «діджиталізація виступає не лише трендом, а й фундаментальним чинником формування сучасних економічних систем, які здатні ефективно функціонувати в умовах глобальних змін» [7, с.35]. Таким чином, авторка підкреслює, що цей процес є основою для створення сталого та технологічно розвиненого суспільства.

Доповнюючи цей підхід, Панкратова О. М. акцентує увагу на практичному аспекті трансформацій. Дослідниця стверджує, що діджиталізація – це «процес переведення економічної діяльності у новий формат, що сприяє оптимізації процесів ведення бізнесу та удосконалює систему комунікації» [8, с.55]. Отже, цифрові технології стають інструментом формування нових економічних моделей та підвищення доходу суб'єктів господарювання.

Соціальний підхід акцентує увагу на впливі діджиталізації на структуру суспільства. Кастельс М. відзначає, що "діджиталізація змінює не лише технології, а й саму структуру суспільства" [9, р. 21], а Шваб К. наголошує, що "діджиталізація є в основі четвертої промислової революції, змінюючи економіки, бізнес і суспільства" [10, р.15]. Таким чином, цифрові технології виступають рушійною силою глобальних трансформацій, які виходять за межі окремих підприємств чи галузей.

Міжнародні організації також підтверджують стратегічне значення діджиталізації. Зокрема, у доповіді Організації економічного співробітництва та розвитку наголошується: «діджиталізація змінює економіки та суспільства, стаючи ключовим рушієм інновацій та продуктивності» [11, с.12]. Це свідчить про те, що світова спільнота розглядає цифровізацію як фундамент для сучасного економічного зростання. Схожу позицію займає Конференція ООН з торгівлі та розвитку, підкреслюючи у своїх звітних матеріалах «центральну роль цифрової економіки у світовій торгівлі» [12, с.7]. Важливим стратегічним документом у цьому контексті є програма Європейської Комісії «Digital Compass 2030», де акцентується увага на необхідності «забезпечення лідерства у ключових технологіях та цифровізації державних послуг» [13, с.5]. Таким чином, цифрова трансформація стає обов'язковою умовою успішної інтеграції країни у глобальні ринки.

Українські науковці активно досліджують динаміку цих трансформацій. Зокрема, Коляденко С.В. наголошує, що цифрова економіка «дуже швидко завойовує світовий Інтернет-простір» [14, с.105], створюючи принципово нові можливості для організації господарської діяльності. Своєю чергою, Краус Н. М. та Краус К. М. стверджують, що діджиталізація передбачає «активне впровадження цифрових технологій у різні сфери економічної діяльності та управління» [15, с.211]. Це свідчить про те, що автори розглядають цифровізацію не лише як технічний процес, а як інструмент повної модернізації економічних систем.

Доповнюючи цей підхід, Олешко Т. І. та Касьянова Н. В. підкреслюють, що «інтеграція цифрових технологій змінює традиційні підходи до організації виробництва» [16, с.239]. Таким чином, дослідники акцентують увагу на тому, що впровадження новітніх систем дозволяє підприємствам адаптувати систему управління та взаємодії з ринком до сучасних вимог.

Таким чином, діджиталізація є багатовимірним процесом трансформації економічних, управлінських та соціальних відносин, що забезпечує перехід до нових моделей ведення бізнесу, формування цифрових ринків та розвитку інноваційних форм господарювання. Її впровадження сприяє підвищенню

ефективності управління економічними процесами, оптимізації використання ресурсів та формуванню конкурентних переваг підприємств і національної економіки в цілому

Процес діджиталізації характеризується поступовим розвитком, що відображає шлях від звичайного оцифрування даних до активного використання інтелектуальних систем. На початкових стадіях трансформація зосереджувалася на накопиченні цифрової інформації та створенні базової інфраструктури, що дозволило змінити формат взаємодії між бізнесом та споживачами.

З часом розвиток мобільних технологій та соціальних мереж суттєво вплинув на ці процеси. Як зазначає Фіщук В.В., цей етап «істотно трансформував комунікаційні процеси та бізнес-практики, зробивши клієнта головним елементом стратегії розвитку» [17, с.33]. Тобто цифрові канали стали основним інструментом зв'язку.

Сьогодні розвиток технологій визначається впровадженням штучного інтелекту та великих даних. Фіщук В.В. зазначає, що ключовою особливістю сучасності є «забезпечення глибокої інтеграції цифрового й фізичного середовища, що створює умови для автоматизації операцій» [17, с.35]. Це призводить до поступового впровадження нових моделей господарювання, де головну роль відіграє швидкість обробки інформації та автоматизація процесів.

Науковці також виділяють низку передумов для розвитку діджиталізації. Технічна передумова включає поширення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема хмарних сервісів, великих даних та мобільних платформ. Як зазначають Гусєва О. Ю. та Легомінова С.В., використання таких інструментів забезпечує «можливість автоматизації виробничих і управлінських процесів та оптимізації ресурсів» [18, с.33]. Підтверджуючи це, Кемп С.наголошує, що технічна доступність мережі стала головним рушієм трансформацій, оскільки «повсюдне поширення широкосмугового доступу забезпечує технічну базу для інтеграції бізнесу у цифровий простір» [19, с.15].

Економічні передумови діджиталізації зумовлені необхідністю підвищення конкурентоспроможності та оптимізації витрат підприємства. У цьому контексті дослідник Фомичев К.М. зазначає, що в сучасних реаліях ринку цифрова трансформація стає питанням виживання, оскільки діє принцип «цифровізуйся або помри» [20]. Це свідчить про те, що економічна доцільність впровадження новітніх технологій полягає у можливості формування інноваційних моделей господарювання.

Практична реалізація діджиталізації виявляється у різних сферах бізнесу. Автоматизація бухгалтерського обліку, використання електронних платформ для торгівлі та управління ланцюгами постачання дозволяє підприємствам підвищити точність і швидкість прийняття рішень. Як підкреслюють фахівці компанії Roland Berger, впровадження таких інструментів дає змогу «мінімізувати людський фактор на ключових процесах та забезпечити глибоку модернізацію всієї структури підприємства» [21, с.15].

Таким чином, еволюція процесів діджиталізації демонструє поступовий перехід від базових технологічних рішень до комплексної інтеграції цифрових

технологій у всі аспекти економічної та соціальної діяльності. Цей процес стимулює розвиток інноваційних форм господарювання, підвищує продуктивність праці та забезпечує конкурентні переваги як на національному, так і на глобальному рівні.

Діджиталізація національної економіки ґрунтується на системі принципів, які визначають напрями, механізми та особливості впровадження цифрових технологій у різні сфери суспільного життя. Їх дотримання забезпечує ефективність цифрової трансформації, сприяє формуванню конкурентоспроможної економіки та створює умови для сталого розвитку держави.

Одним із ключових принципів є пріоритет цифровізації, що передбачає орієнтацію державних інституцій та бізнесу на першочергове впровадження цифрових рішень у всі сфери діяльності. Як зазначає Тапскотт Д., у сучасних умовах «цифровізація стає основою перебудови інституцій, де інформація перетворюється на головний ресурс розвитку» [22, с.42].

Фундаментальним принципом виступає безпека та захист даних, що передбачає створення надійних механізмів кібербезпеки для захисту персональної, корпоративної та державної інформації. Автор Тапскотт Д. підкреслює, що в цифрову епоху «довіра є головною валютою мережевої економіки, а забезпечення конфіденційності та безпеки даних – обов'язковою умовою функціонування будь-яких цифрових систем» [22, с.284]. Без дотримання цього принципу неможлива стабільна робота інфраструктури та підтримка довіри з боку користувачів.

Важливим принципом виступає інтеграція у глобальний простір, що сприяє цифровій трансформації суспільних відносин та забезпечує включення національної економіки у світову систему. Тапскотт Д. наголошує, що «цифрові мережі роблять глобалізацію неминучою, дозволяючи знанням та капіталу миттєво долати будь-які кордони» [22, с.156].

Не менш значущим є принцип сумісності та стандартизації, який полягає у впровадженні єдиних технічних стандартів для взаємодії різних платформ та інформаційних ресурсів. Згідно з Тапскоттом Д., «стандартизація є фундаментом мережевого інтелекту», що забезпечує спільну мову обміну даними між усіма суб'єктами господарювання [22, с.182].

Принцип інноваційності передбачає активне впровадження новітніх технологій (AI, IoT, Big Data) для створення нових бізнес-моделей. Тапскотт Д. стверджує, що «інновації стають не окремим актом, а постійним станом економічної діяльності» [22, с.210].

Водночас діджиталізація національної економіки має здійснюватися відповідно до принципу орієнтації на користувача, що передбачає створення зручних та доступних сервісів. Тапскотт Д. визначає це як модель, де «сервіси підлаштовуються під індивідуальні потреби людини в режимі реального часу» [22, с.235].

Важливим напрямом є також принцип євроінтеграції та глобалізації, що полягає у гармонізації стандартів із міжнародними вимогами. Тапскотт Д.

наголошує, що «здатність країни інтегруватися у глобальні цифрові ланцюги визначає її майбутню конкурентоспроможність» [22, с.114].

Розвиток діджиталізації національної економіки відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних чинників, які визначають напрями цифрової трансформації господарської діяльності, державного управління та соціальних процесів. Їх вплив проявляється у зміні структури економіки, трансформації ринкових відносин, підвищенні ефективності використання ресурсів та формуванні нових моделей взаємодії між економічними суб'єктами.

Одним із ключових чинників є розвиток інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, Інтернет речей (IoT), хмарні обчислення та аналітика великих даних (Big Data). Ці технології стають основою для створення принципово нових продуктів і послуг, що змінюють традиційні ринки. Як зазначає Тапскотт Д., «інноваційність у цифровій економіці перетворюється на безперервний процес, де нові технологічні рішення миттєво інтегруються у бізнес-моделі, забезпечуючи підприємствам стратегічну перевагу та гнучкість» [22, с.210]. Завдяки цьому чиннику відбувається перехід від лінійної до мережевої моделі економіки, де швидкість впровадження інновацій стає головним виміром успіху.

Економічні чинники діджиталізації пов'язані з необхідністю підвищення конкурентоспроможності підприємств у глобальному середовищі. Використання цифрових рішень дозволяє суб'єктам господарювання скорочувати транзакційні витрати, прискорювати процес прийняття управлінських рішень та ефективніше реагувати на зміни ринкового попиту. Фомичов К.М. підкреслює, що в умовах «діджиталізація бізнесу є неминучістю», оскільки вона дозволяє компаніям адаптувати свої бізнес-моделі до нових цифрових реалій. У результаті відбувається трансформація бізнес-моделей, розвиток платформної економіки та формування нових сегментів ринку, що позитивно впливає на динаміку економічного зростання [20].

Важливим чинником виступає рівень цифрових компетентностей населення та розвиток цифрової культури суспільства. Зростання кількості користувачів Інтернету, активне використання соціальних мереж і цифрових сервісів стимулює розвиток електронної комерції, цифрового маркетингу та онлайн-комунікацій. Це безпосередньо впливає на сферу зайнятості, сприяючи поширенню дистанційної роботи, розвитку індивідуальної самозайнятості та створенню нових професій, безпосередньо пов'язаних із цифровими технологіями. Як наголошує дослідник Черній П.В., «цифрова культура суспільства та готовність громадян до використання інновацій стають ключовим капіталом національної економіки, оскільки саме рівень освіченості населення визначає швидкість впровадження новітніх технологій у всі сфери життя» [23, с.38]. Водночас цифровізація освіти забезпечує формування необхідних навичок для адаптації населення до умов цифрової економіки.

Інституційні чинники розвитку діджиталізації проявляються у реалізації державної політики цифрової трансформації, впровадженні електронного урядування та створенні належної нормативно-правової бази для функціонування цифрових ринків. У сфері державного управління це сприяє підвищенню

прозорості, ефективності надання адміністративних послуг та оптимізації взаємодії між владою та громадянами. Як зазначає у своєму дослідженні Хілуха О.А., «інституційне середовище має стати каталізатором цифрових змін, де державна підтримка інноваційних проєктів та чітке законодавче регулювання створюють умови для безпечного та динамічного розвитку цифрової екосистеми» [24, с.70]. Таким чином, державна підтримка цифрових ініціатив створює можливості для залучення інвестицій, розвитку інноваційного підприємництва та успішного виходу національних проєктів на міжнародні ринки.

Соціальні чинники діджиталізації пов'язані зі зміною поведінкових моделей споживачів та підвищенням попиту на цифрові сервіси. Активне використання онлайн-платформ для здійснення покупок, отримання фінансових послуг або комунікації безпосередньо впливає на розвиток сфери торгівлі, банківського сектору та інформаційних послуг. Як підкреслює у своєму дослідженні Черній П.В., «трансформація соціальних потреб населення у бік цифровізації побуту та фінансових операцій стає потужним стимулом для бізнесу, який змушений створювати гнучкі цифрові екосистеми для утримання клієнтів» [23, с.41]. Це сприяє формуванню середовища, у межах якого відбувається тісна взаємодія технологій, людського капіталу та інноваційних бізнес-рішень.

Таким чином, чинники розвитку діджиталізації мають багатовекторний вплив на різні сфери національної економіки, зокрема виробництво, сферу послуг, державне управління, ринок праці та соціальну сферу. Їх взаємодія визначає темпи цифрової трансформації економіки, сприяє підвищенню її ефективності та формує передумови для довгострокового інноваційного розвитку.

У сучасних умовах розвитку світової економіки діджиталізація виступає одним із визначальних чинників структурної трансформації національних господарських систем. Її роль полягає у формуванні нових джерел економічного зростання, підвищенні ефективності використання виробничих ресурсів та створенні передумов для інноваційного розвитку держави. Як зазначає Тапскотт Д., «структурна перебудова на основі цифрових мереж дозволяє економіці стати інтелектуальною, а державі – більш конкурентоспроможною на глобальному рівні» [22, с.114]. Запровадження цифрових технологій сприяє модернізації економічних процесів, активізації підприємницької діяльності та інтеграції національної економіки у глобальний цифровий простір.

Важливим напрямом впливу діджиталізації є забезпечення зростання валового внутрішнього продукту. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє підвищити продуктивність праці, оптимізувати виробничі процеси та скоротити витрати підприємств. Автоматизація операцій, цифрове управління ланцюгами постачання та використання аналітичних систем обробки великих обсягів даних забезпечують підвищення якості управлінських рішень і сприяють зростанню ефективності економічної діяльності. Згідно з дослідженнями Хілухи О. А., «цифровізація економічних процесів створює фундамент для стабільного макроекономічного зростання, оскільки впровадження інноваційних моделей управління дозволяє підприємствам суттєво нарощувати обсяги виробництва при оптимізації витрат

ресурсів» [24, с.70]. У результаті формуються нові конкурентні переваги підприємств, що позитивно впливає на динаміку макроекономічних показників.

Суттєві трансформаційні процеси відбуваються в сфері освіти. Поширення цифрових технологій сприяє розвитку дистанційного навчання, використанню електронних освітніх ресурсів, інтерактивних платформ і цифрових бібліотек. Це забезпечує підвищення доступності освітніх послуг, формування цифрових компетентностей населення та підготовку фахівців, здатних ефективно функціонувати в умовах цифрової економіки. Як зазначає у своєму дослідженні Черній П. В., «модернізація освітнього процесу на основі цифрових технологій є стратегічним інструментом розвитку людського капіталу, який стає ключовим ресурсом для забезпечення інноваційного розвитку держави» [23, с.44]. Водночас модернізація освітнього процесу сприяє розвитку людського капіталу, який виступає ключовим ресурсом інноваційного розвитку держави.

Не менш вагомим є вплив діджиталізації на систему охорони здоров'я. Використання телемедицини, електронних медичних карток, цифрових сервісів запису на прийом та дистанційного моніторингу стану здоров'я пацієнтів сприяє підвищенню якості медичних послуг і оптимізації роботи медичних установ. Цифровий обмін інформацією між лікарями та пацієнтами дозволяє скоротити часові витрати на обслуговування, підвищити точність діагностики та забезпечити ефективніше управління медичними ресурсами. Згідно з концепцією Тапскотта Д., цифровізація медицини перетворює її на «мережеву систему здоров'я», де оперативний доступ до даних дозволяє забезпечити персоналізований підхід та значно підвищити ефективність медичної допомоги в масштабах країни [22, с.168].

Важливу роль діджиталізація відіграє у розвитку фінансового сектору. Поширення інтернет-банкінгу, мобільних платіжних сервісів і фінтех-рішень сприяє підвищенню швидкості та зручності фінансових операцій. Це забезпечує розширення доступу населення до банківських послуг, стимулює розвиток безготівкової економіки та формує нові можливості для підприємницької діяльності. Як підкреслює Тапскотт Д., у цифровій екосистемі «фінанси перестають бути лише паперовими активами, перетворюючись на миттєві потоки цифрової інформації, що забезпечує глобальну мобільність капіталу та прискорює економічні процеси» [22, с.48]. Цифрові технології також сприяють розвитку електронних державних сервісів і платформ взаємодії громадян із державними інституціями, що підвищує прозорість управлінських процесів і зменшує рівень бюрократизації.

Особливого значення діджиталізація набуває для розвитку ІТ-сектору та електронної комерції, які виступають ключовими драйверами інноваційного економічного зростання. Використання цифрових платформ, маркетплейсів і онлайн-сервісів дозволяє підприємствам розширювати географію продажів, оптимізувати логістичні процеси та впроваджувати нові бізнес-моделі. Згідно з дослідженням Фомічева К.М., «перехід бізнесу у цифрове середовище стає критичною умовою його життєздатності, оскільки електронна комерція відкриває прямий доступ до глобального споживача та мінімізує бар'єри для входу на нові

ринки» [20]. Це сприяє розвитку підприємництва, створенню нових робочих місць і підвищенню рівня конкурентоспроможності національної економіки у глобальному середовищі.

У міжнародних документах діджиталізація визначається як стратегічний напрям глобального розвитку до 2030 року. Згідно з доповіддю OECD Digital Economy Outlook, цифрова трансформація є ключовим рушієм інновацій та продуктивності, а до кінця десятиліття «понад 70% нових бізнес-моделей в економіці будуть базуватися на цифрових технологіях» [11, с.12].

Важливі прогнози також містяться у звітах UNCTAD. Зокрема, у документі Digital Economy Report наголошується, що за умови збереження поточних темпів трансформації «частка електронної комерції у світовому валовому внутрішньому продукті може перевищити 30%» [12, с.7].

Особливого значення для нашої держави України має програма Європейського Союзу Digital Compass 2030, яка встановлює конкретні орієнтири для країн-партнерів. Зокрема, вона передбачає забезпечення 100% доступу до високошвидкісного інтернету та діджиталізацію 75% підприємств малого та середнього бізнесу [13, с.5]. Основні стратегічні цілі діджиталізації до 2030 року за стандартами цих організацій узагальнено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Стратегічні цілі цифрової трансформації до 2030 року

Джерело	Основні цілі до 2030 року
OECD Digital Economy Outlook 2024	Понад 70% нових бізнес-моделей базуються на цифрових технологіях; цифровізація як ключовий рушій інновацій та продуктивності
UNCTAD Digital Economy Report 2024	Частка електронної комерції у світовому ВВП може перевищити 30%; цифрова економіка стає основою міжнародної торгівлі
EU Digital Compass 2030	Доступ до високошвидкісного інтернету для всіх громадян ЄС; підготовка 20 млн ІТ-спеціалістів; цифровізація 75% підприємств малого та середнього бізнесу; створення стійкої та безпечної цифрової інфраструктури

Джерело: складено автором за даними [11, 12, 13].

Таким чином, діджиталізація здійснює багатовекторний вплив на ключові сфери національної економіки, зокрема виробництво, освіту, охорону здоров'я, фінансовий сектор, державне управління, ІТ-індустрію та сферу електронної комерції. Її вплив проявляється у структурній модернізації економіки, підвищенні ефективності використання ресурсів, розвитку людського капіталу та формуванні інноваційного потенціалу держави.

Діджиталізація як глобальний процес має багатовимірний характер і супроводжується не лише позитивними ефектами, але й низкою викликів, що визначають її ефективність та темпи розвитку.

Одним із ключових викликів є забезпечення кібербезпеки. Зростання обсягів цифрових даних та інтеграція інформаційних систем створюють нові ризики для бізнесу та держави. Як зазначають Коваль О.В. та Лишак О.М., «цифрова

трансформація економіки супроводжується появою нових загроз у сфері кіберзахисту, що потребує формування стійкої інфраструктури безпеки» [25 с.68]. Це свідчить, що розвиток цифрової економіки має йти паралельно з формуванням комплексної системи захисту даних.

Другим важливим викликом є цифрова нерівність. Вона проявляється у різному рівні доступу до сучасних технологій та інформаційних ресурсів між різними регіонами та соціальними групами населення. Як підкреслює у своєму дослідженні Черній П. В., «нерівномірність цифрового розвитку територій створює бар'єри для інклюзивного економічного зростання та може призводити до поглиблення соціальної ізоляції окремих категорій громадян» [23, с.42]. Це вказує на необхідність реалізації державної політики цифрової інклюзії, яка забезпечить рівні можливості для всіх верств населення незалежно від їх місця проживання.

Третім викликом виступають етичні та правові аспекти використання новітніх технологій. Швидке впровадження штучного інтелекту, великих даних та алгоритмічних рішень потребує чіткого регулювання питань конфіденційності та відповідальності за прийняття рішень у цифровому середовищі. Як наголошує у своєму дослідженні Хілуха О. А., «формування надійного правового поля та дотримання етичних стандартів при використанні новітніх технологій є обов'язковою умовою забезпечення довіри до цифрових систем та захисту прав усіх учасників економічних відносин» [24, с.70]. Це свідчить про необхідність адаптації національного законодавства до нових технологічних реалій.

Водночас діджиталізація відкриває широкі перспективи для розвитку економіки та суспільства. Серед ключових стратегічних напрямів, що визначатимуть майбутній ландшафт національного господарства, можна виділити:

Інтернет речей (IoT), що забезпечує глибоку інтеграцію фізичних і цифрових систем;

Штучний інтелект (AI), який виступає головним драйвером автоматизації та аналітики;

Блокчейн-технології, що гарантують прозорість і безпеку у фінансових та управлінських процесах;

Цифрову інклюзію, яка сприяє залученню всіх верств населення до використання сучасних технологій.

Як наголошує у своєму дослідженні Хілуха О. А., «перспективними напрямами цифрової економіки є впровадження Інтернету речей, блокчейн-технологій та розвиток цифрової інклюзії, що створює основу для нових бізнес-моделей і соціальних практик» [24, с.71].

Для системного розуміння трансформаційних процесів необхідно розглянути ці можливості у поєднанні з існуючими бар'єрами. Узагальнену характеристику основних викликів та перспектив діджиталізації за різними категоріями наведено у таблиці 2.

Таким чином, виклики та перспективи діджиталізації мають глобальний характер і визначають стратегічні напрями розвитку. Їх подолання та реалізація можливостей формують основу для переходу до нової моделі суспільного та економічного розвитку, заснованої на цифрових технологіях.

Таблиця 2 – Виклики та перспективи діджиталізації

Категорія	Основні виклики	Перспективи розвитку
Технічні	Недостатній рівень цифрової інфраструктури; ризики кібербезпеки	Розвиток 5G, Інтернету речей, штучного інтелекту; створення стійких цифрових платформ
Економічні	Високі витрати на впровадження технологій; нерівномірний доступ підприємств до цифрових ресурсів	Зростання продуктивності; формування нових бізнес-моделей; розвиток електронної комерції
Інституційні	Недосконала нормативно-правова база; бюрократичні бар'єри	Розвиток електронного урядування; гармонізація з міжнародними стандартами; підтримка інноваційних проєктів
Соціальні	Цифрова нерівність; низький рівень цифрових компетенцій у частини населення	Поширення цифрової освіти; формування цифрової культури; розширення доступу до онлайн-послуг
Етичні та глобальні	Проблеми захисту персональних даних; ризики маніпуляцій інформацією	Цифрова інклюзія; розвиток етичних стандартів; інтеграція у глобальний цифровий простір

Джерело: складено автором за даними [11, 13, 20, 23, 24].

Аналіз історії розвитку процесів діджиталізації України дозволяє визначити головні чинники, які допомогли побудувати сучасну цифрову економіку. Башлай С.В. зазначає: «діджиталізація національної економіки України – це складний еволюційний процес трансформації традиційних економічних систем у цифрові екосистеми на основі інноваційних технологій» [26 с.142]. Розкриваючи зміст цих слів, варто вказати, що в межах України розвиток відбувався через поступову відмову від застарілих паперових методів управління на користь створення єдиного цифрового простору. Це дозволило змінити саму модель економічних відносин, де інформація передається миттєво, що забезпечує значне пришвидшення роботи бізнесу та підвищення прозорості державних процесів.

У межах аналізу того, як розвивалася діджиталізація в Україні, виокремлюються такі ключові етапи:

Період розбудови інфраструктури (1990–2000 рр.). Башлай С.В. підкреслює, що цей етап в Україні характеризувався «формуванням первинного технічного базису та розбудовою базових телекомунікаційних мереж як передумови інформатизації суспільства» [26, с.144]. Аналізуючи цей процес, слід зазначити,

що в Україні розвивалася насамперед технічна основа: відбувалося прокладання магістральних ліній зв'язку, з'являлися перші національні інтернет-провайдери та розпочалася комп'ютеризація банківського сектору. Це був необхідний технічний фундамент, який дозволив у подальшому автоматизувати основні операції в економіці.

Етап становлення електронних сервісів (2000–2010 рр.). Завербний А. С. стверджує, що в Україні «активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність державних органів сприяло покращенню надання публічних послуг» [27, с.88]. У цей період розвиток діджиталізації в Україні проявився у створенні перших державних електронних реєстрів та систем звітності. Бізнес отримав можливість подавати податкові документи через інтернет, що значно пришвидшило обмін даними та дозволило державі ефективніше обробляти інформацію, мінімізуючи помилки, пов'язані з людським чинником.

Фаза відкритості та цифрових платформ (2010–2020 рр.). Башлай С.В. акцентує увагу на тому, що впровадження цифрових систем забезпечило «інституційну прозорість та ефективність управління бюджетними ресурсами України через впровадження цифрових алгоритмів контролю» [26, с.147]. Цим автор пояснює розвиток процесів відкритості та чесної конкуренції. В Україні цей період позначився запуском системи ProZorro. Розвиток полягав у створенні відкритого ринку державних закупівель, де кожен підприємець отримав рівний доступ до замовлень, що забезпечило високу довіру до державних процесів та сприяло економії бюджетних коштів.

Сучасний етап – сервісна держава (з 2019 р. – дотепер). Прохорова В. В. резюмує, що створення екосистеми «Дія» дозволило «змінити модель взаємодії між державою та бізнесом в Україні у формат сервісної держави» [28, с.56]. Це свідчить про те, що в Україні розвиток діджиталізації досяг рівня максимальної зручності та прямої взаємодії. Основний акцент змістився на швидкість отримання послуг: реєстрація ФОП, цифрові документи у смартфоні та онлайн-сплата податків стали повсякденною нормою. Діджиталізація перетворилася на стратегічний інструмент, який забезпечує стійкість та сучасність української економіки.

Таким чином, слід зазначити, що кожен із виокремлених етапів не лише впроваджував нові технології, а й формував потребу у їхньому нормативному регулюванні. Проведений аналіз процесів розвитку підтверджує поступовий перехід України до прозорої цифрової моделі управління.

Розвиток цифрової економіки України здійснюється на основі інституційної структури та законодавчої бази, які визначають правові та організаційні умови для впровадження цифрових технологій у господарську діяльність. Ключовим координатором цифрової політики є Міністерство цифрової трансформації України (створене у вересні 2019 р.), яке відповідає за реалізацію державної стратегії цифрової трансформації, розвиток електронних послуг та інтеграцію України у європейський цифровий простір [29 с.15]. Важливу роль відіграє Кабінет Міністрів України, який затверджує стратегічні програми цифровізації,

серед яких «Цифрова економіка України» та правовий режим для ІТ бізнесу «Дія.City» [30, с.9]. Державна служба статистики України забезпечує збір та публікацію офіційних даних щодо використання ІКТ домогосподарствами та підприємствами [31, с.48].

Правову основу цифрової трансформації формують такі нормативно-правові акти. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155 VIII визначає правові засади використання електронного підпису, електронної печатки та електронних документів. Він гарантує юридичну силу електронних транзакцій, створює умови для розвитку електронної комерції та цифрового документообігу, а також регулює діяльність постачальників довірчих послуг [32]. Закон України «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 № 1089 IX регулює діяльність операторів і провайдерів телекомунікаційних послуг, встановлює правила функціонування телекомунікаційної інфраструктури, забезпечує права користувачів та створює умови для розвитку мобільного та широкосмугового інтернету [33]. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675 VIII визначає порядок укладання електронних договорів, здійснення онлайн торгівлі та використання електронних платіжних систем [34]. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939 VI (зі змінами щодо відкритих даних) гарантує прозорість діяльності органів влади та доступ громадян і бізнесу до публічної інформації у формі відкритих даних [35]. Закон України «Про публічні електронні реєстри» від 05.10.2021 № 1805 IX визначає порядок створення та функціонування державних електронних реєстрів, спрямований на інтеграцію даних та зменшення корупційних ризиків [36].

Таким чином, організаційна структура та законодавча база України створюють комплексні умови для розвитку цифрової економіки. Міністерство цифрової трансформації координує політику у сфері діджиталізації, Кабінет Міністрів визначає стратегічні напрями, а Державна служба статистики України забезпечує інформаційне підґрунтя. Законодавчі акти формують правові механізми для функціонування цифрових сервісів, електронної комерції та телекомунікацій, що сприяє системній інтеграції цифрових процесів у державне управління та економіку країни.

Для об'єктивної оцінки реального стану діджиталізації національної економіки доцільно застосувати багаторівневий підхід, що базується на системі кількісних показників, які характеризують рівень розвитку цифрової економіки:

1 Оцінка базового рівня доступу суб'єктів господарювання та громадян до глобальної мережі Інтернет

У таблиці 3 наведено динаміку використання мережі Інтернет в Україні протягом 2018–2025 років.

Таблиця 3 демонструє динаміку використання інтернету населенням України протягом 2018–2025 років. Дані свідчать про стабільне зростання кількості користувачів, від 22,1 млн осіб у 2018 році до 31,5 млн осіб у 2025 році, що відповідає зростанню проникнення інтернету з 60 % до 82,4 % населення. Така тенденція свідчить про поступову цифровізацію суспільства та розширення

доступу населення до цифрових технологій. Збільшення кількості користувачів інтернету створює передумови для розвитку цифрової економіки, оскільки більша частина населення отримує можливість користуватися електронними послугами, брати участь у дистанційній роботі, електронній комерції та взаємодіяти з державними цифровими платформами.

Таблиця 3 - Динаміка використання мережі Інтернет в Україні (2018–2025 рр.)

Рік	Кількість інтернет користувачів (млн осіб)	Проникнення інтернету (% населення)
2018	22,1	60 %
2019	25	66 %
2020	26,8	70 %
2021	27,4	72 %
2022	28,5	75 %
2023	29,6	79,2 %
2024	30,2	80,5 %
2025	31,5	82,4 %

Джерело: складено автором на основі [37-41].

Стабільне зростання показників використання інтернету вказує на позитивну динаміку формування інформаційного середовища, що є необхідною умовою підвищення ефективності функціонування підприємств і державних структур у цифровому середовищі.

2 Частка підприємств, що мають доступ до мережі Інтернет

У таблиці 4 наведено рівень використання мережі Інтернет підприємствами України за досліджуваний період.

Таблиця 4 – Рівень використання мережі Інтернет підприємствами України (2017–2025 рр.)

Рік	Кількість підприємств, од.	Частка підприємств з доступом до Інтернету, %
2017	39 582	-
2018	43 303	88,0
2019	43 785	86,4
2021	44 508	86,6
2022	42 785	85,1
2023	34 204	88,8
2024	33 547	93,8
2025	33 218	95,2

Джерело: сформовано автором[42] на основі набору даних «Використання ІКТ на підприємствах» Держстату України (станом на 29.03.2026).

Дані таблиці 4 свідчать про зміну кількості підприємств та рівня їх підключення до мережі Інтернет у 2017–2025 роках. У 2017 році кількість підприємств становила 39 582, при цьому частка підключених до Інтернету

підприємств дорівнювала 87,5%. У 2018 році кількість підприємств зросла до 43 152, а частка підключених збільшилась до 88,0%.

У 2019 році кількість підприємств продовжила зростати і становила 43 785, однак частка підприємств з доступом до Інтернету знизилась до 86,4%. Таке зниження пов'язане зі збільшенням кількості новостворених підприємств, рівень цифровізації яких на початковому етапі є нижчим, що вплинуло на загальний показник.

У 2020–2021 роках кількість підприємств зросла до 44 508, а частка підключених до Інтернету залишалася стабільною на рівні 86,6%, що свідчить про широке використання Інтернету у господарській діяльності підприємств.

У 2022 році кількість підприємств зменшилась до 42 785, а частка підключених до Інтернету підприємств знизилась до 85,1%, що пов'язано з негативним впливом воєнних дій на діяльність суб'єктів господарювання.

У 2023–2025 роках кількість підприємств продовжила зменшуватись і становила 33 218 у 2025 році, при цьому частка підключених до Інтернету підприємств зросла з 88,8% до 95,2%. Це пояснюється тим, що в умовах скорочення кількості підприємств на ринку залишаються більш адаптивні суб'єкти господарювання, для яких використання Інтернету є необхідною умовою функціонування.

Таким чином, за умов скорочення кількості підприємств рівень їх підключення до мережі Інтернет зростає, що свідчить про підвищення рівня цифровізації бізнес-середовища.

3 Розподіл підприємств за швидкістю доступу до мережі Інтернет

У таблиці 5 наведено розподіл підприємств України за максимальною швидкістю доступу до мережі Інтернет.

Таблиця 5 – Розподіл підприємств України за швидкістю доступу до мережі Інтернет (2018–2025 рр.)

Рік	30 Мбіт/с	Від 30 до 100 Мбіт/с	Понад 100 Мбіт/с	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2018	42,5	35,8	21,7	[43,с.24,таб.1.5]
2019	38,1	38,4	23,5	[44,с.24,таб.1.5]
2020	31,8	40,9	27,3	[45с.26,таб.1.5]
2021	28,4	41,2	30,4	[46,с.28,таб.1.5]
2023	17,5	42,0	40,5	[47,с.34,таб.2.1]
2024	19,1	42,5	38,4	[48,с.31,таб.1.5]
2025	15,4	43,8	40,8	[49,с.12,таб.1,1]

Джерело: складено автором на основі [43–49].

Аналіз даних таблиці 5 дозволяє простежити трансформацію технічної бази українського бізнесу під впливом ключових зовнішніх чинників.

У період 2018–2019 років спостерігалось планове оновлення інфраструктури. Частка підприємств із низькою швидкістю доступу (до 30 Мбіт/с) скоротилася з 42,5% до 38,1%. Це було зумовлено природним розвитком ринку телекомунікацій та поступовим переходом компаній на цифрову звітність. Бізнес оновлював мережі мірою зносу обладнання, без екстреної потреби у надвисоких швидкостях.

Суттєве прискорення показників відбулося у 2020–2021 роках внаслідок пандемії COVID-19. Необхідність масового переходу на дистанційну роботу та онлайн-комунікації (відеоконференції, хмарні сервіси) зробила старий інтернет непридатним для роботи. Це змусило власників бізнесу терміново інвестувати в модернізацію зв'язку. Як результат, частка повільного інтернету впала до 28,4%, а високошвидкісного (понад 100 Мбіт/с) – зросла до 30,4%. Пандемія фактично стала катализатором, який вивів цифровізацію на новий рівень.

Найбільш значущі структурні зміни зафіксовані у 2022–2023 роках під впливом повномасштабної війни. Необхідність забезпечення стійкості бізнесу в умовах енергетичної кризи та релокації активів змусила компанії переходити на енергонезалежні оптичні мережі та супутниковий зв'язок. Це спричинило стрімкий стрибок частки високошвидкісного інтернету до 40,5%, тоді як застарілий сегмент скоротився до 17,5%. Швидкий інтернет у цей період став інструментом національної та економічної стійкості.

Протягом 2024–2025 років відбулося закріплення високих стандартів. Більшість підприємств (43,8%) перейшли на середній сегмент швидкості (30–100 Мбіт/с), а частка найшвидшого доступу стабілізувалася на рівні 40,8%. Частка застарілих підключень знизилася до мінімальних 15,4%. Це свідчить про повну адаптацію українського бізнесу до сучасних вимог: використання складних ІТ-систем, штучного інтелекту та автоматизованих сервісів сьогодні неможливе без каналів зв'язку високої пропускної здатності.

Таким чином, аналіз даних свідчить про те, що за період 2018–2025 рр. український бізнес пройшов шлях повної цифрової трансформації. Масовий перехід підприємств на швидкість понад 100 Мбіт/с (з 21,7% до 40,8%) став результатом успішної адаптації до викликів пандемії та війни. Це підтверджує, що швидкісний інтернет остаточно перетворився з допоміжного сервісу на базову інфраструктурну умову для стабільної роботи та конкурентоспроможності будь-якого сучасного підприємства.

4 Частка підприємств, що мають власний вебсайт

У таблиці 6 наведено частку підприємств України, що мають власний вебсайт у загальній кількості підприємств.

Аналіз даних таблиці 6 динаміки поширення вебсайтів серед українських підприємств за період з 2018 по 2025 роки свідчить про поступове зростання їхньої частки з 35,6% до 38,7%, проте цей кількісний показник потребує глибокої функціональної диференціації. Наявність вебсайту не є тотожною високому рівню цифрової готовності, оскільки цілі використання ресурсів суттєво відрізняються

залежно від специфіки діяльності. Зокрема, для державних установ та інститутів функціонування сайту є нормативною вимогою для забезпечення прозорості та публікації звітності, що не завжди супроводжується автоматизацією внутрішніх процесів. У комерційному секторі, навпаки, вебсайт виступає критично важливим інструментом прямих продажів та інтегрований у систему електронної комерції, тоді як сервісні підприємства використовують його для автоматизації взаємодії з клієнтами через особисті кабінети та онлайн-записи. Водночас значна частина ресурсів у межах зазначених 38,7% залишається суто інформаційними візитками з пасивною роллю, що лише імітують присутність у цифровому просторі без реального впливу на бізнес-модель.

Таблиця 6 – Частка підприємств України, що мають власний вебсайт (2018–2025 рр.)

Рік	Частка підприємств, що мають вебсайт, %	Джерело
2018	35,6	[43,с.14,таб.1.1]
2019	35,2	[44,с.14,таб.1.1]
2021	35,3	[46,с.16,таб.1.1]
2024	38,2	[48,с.18,таб.1.1]
2025	38,7	[49,с.5,таб.1.1]

Джерело: складено автором на основі [43,44,46,48,49].

Показник у понад 60% підприємств, які не мають власних вебсайтів, пояснюється передусім економічною раціональністю та зміною технологічних пріоритетів. Для значної частини малого та середнього бізнесу створення власного сайту є менш ефективним порівняно з використанням готових екосистем, таких як соціальні мережі або маркетплейси, які потребують менших капіталовкладень і забезпечують швидший доступ до цільової аудиторії. Окрім того, підприємства у сфері важкої промисловості або вузькоспеціалізованого B2B сегменту часто не вбачають потреби в публічній веб-сторінці, оскільки їхня діяльність базується на довгострокових прямих контрактах та тендерних закупівлях.

Таким чином, сучасний рівень цифрової готовності визначається не самим фактом володіння вебсайтом, а ступенем інтеграції цифрових інструментів у операційну діяльність, де відсутність власного сайту може бути усвідомленою стратегією на користь ефективніших каналів комунікації та збуту.

5 Використання соціальних медіа підприємствами

У таблиці 7 наведено динаміку використання соціальних медіа підприємствами України для комунікації зі споживачами.

Дані Таблиці 7 відображають поступову трансформацію бізнес-моделей: за період 2017–2025 рр. частка підприємств у соціальних мережах (Facebook, Instagram, TikTok) зросла з 17,2% до 38,2%, а використання торговельних платформ (Rozetka, OLX, Prom) для збуту досягло 35,4%. Це забезпечує значний економічний ефект через оптимізацію витрат, зокрема за рахунок радикального скорочення площ: заміна мережі магазинів (наприклад, площею 1000 м²) на один складський хаб (200 м²) знижує витрати на оренду на 70–80%.

Таблиця 7 – Динаміка використання соціальних медіа підприємствами України (2017–2025 рр.),%

Рік	Частка підприємств, що мають профілі в соцмережах(%)	Використання для реклами та збуту продукції(%)	Джерело (Сторінка, Таблиця)
2017	17,2	12,4	[50,с.32,таб.1.12]
2018	19,5	14,2	[43,с.42,таб.1.15]
2019	22,8	17,5	[44,с.44,таб.1.15]
2020	25,1	19,8	[45,с.45,таб.1.16]
2021	28,4	22,1	[46,с.45,таб.1.16]
2023	32,5	28,4	[47,с.46,таб.1.16]
2024	35,8	32,6	[48,с.48,таб.1.17]
2025	38,2	35,4	[49,с.24,таб.2.1]

Джерело: складено автором на основі [43-50].

Окремим чинником економії є автоматизація клієнтського сервісу за допомогою чат-ботів та алгоритмів самообслуговування. Це дозволяє підприємствам суттєво мінімізувати витрати на фонд оплати праці, проте створює ризик соціальної напруженості через вивільнення низькокваліфікованих працівників. Водночас виникає гостра потреба у нових фахівцях – аналітиках, рекламних менеджерів та ІТ-спеціалістах, які здатні підтримувати ці цифрові системи. Таким чином, цифровізація забезпечує зниження ризиків фінансових втрат та прискорення оборотності капіталу, хоча й потребує від держави та бізнесу програм перекваліфікації кадрів. Частка у 61,8% підприємств, що залишаються поза межами медіа-каналів, представлена секторами енергетики та промисловості, де специфіка В2В-контрактів не передбачає використання масових мультимедійних інструментів.

Таким чином, поступова інтеграція мультимедійних інструментів свідчить про зміну стратегії українського бізнесу з утримання фізичної інфраструктури на користь цифрової мобільності. Економічна доцільність такого переходу підтверджується здатністю підприємств конвертувати зекономлені на оренді та персоналі ресурси у технологічний розвиток. Це забезпечує не лише фінансову стійкість, а й формує новий ринок праці, де цінність фахівця визначається володінням цифровими компетенціями, а не присутністю на робочому місці.

6 Впровадження технологій хмарних обчислень підприємствами

У таблиці 8 наведено динаміку використання технологій хмарних обчислень підприємствами протягом досліджуваного періоду.

Аналіз таблиці 8 динаміки використання технологій хмарних обчислень за період з 2018 по 2025 роки свідчить про поступове та стабільне зростання інтересу українських підприємств до оренди цифрових потужностей. Показник купівлі хмарних послуг демонструє послідовне збільшення з 7,8% у 2018 році до 21,2% у 2025 році, що вказує на формування стійкого тренду до модернізації ІТ-інфраструктури. Зокрема, спостерігається планомірне підвищення попиту на базові хмарні сервіси: частка підприємств, що використовують хмару для зберігання файлів, зростає з 5,4% до 16,5%, а для забезпечення роботи електронної

пошти – з 6,2% до 18,9%. Така динаміка підтверджує виважений перехід бізнесу до моделі операційних витрат, де замість капітальних інвестицій у власне апаратне забезпечення підприємства обирають гнучкі сервіси хмарних провайдерів.

Таблиця 8 – Динаміка використання технологій хмарних обчислень підприємствами (2018–2025 рр.), % від загальної кількості

Рік	Купівля послуг хмарних обчислень (загалом)	Використання для зберігання файлів	Використання для електронної пошти	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2018	7,8	5,4	6,2	[43,с.28,таб.1.10]
2019	9,4	6,8	7,5	[44,с.30,таб.1.10]
2021	11,9	8,2	9,8	[46,с.34,таб.1.11]
2024	17,5	13,1	15,4	[48с.38,таб.1.11]
2025	21,2	16,5	18,9	[49,с.22]

Джерело: складено автором на основі [43,44,46,48,49].

Економічна ефективність такого переходу реалізується через мінімізацію ризиків втрати даних та оптимізацію витрат на утримання серверних приміщень і технічного персоналу. Попри те, що значна частина підприємств все ще покладається на традиційну локальну інфраструктуру, стабільне зростання всіх ключових показників свідчить про невідворотність цифрової трансформації.

Таким чином, досягнутий рівень у 21,2% є свідченням формування надійного фундаменту для подальшої цифровізації економіки, яка, хоч і не є стрімкою, проте має ознаки сталого стратегічного розвитку.

7 Використання систем управління ресурсами та взаємодії з клієнтами

У таблиці 9 наведено динаміку використання систем управління ресурсами підприємства та систем взаємодії з клієнтами.

Таблиця 9 – Динаміка використання систем управління ресурсами та взаємодії з клієнтами (2018–2025 рр.), % від загальної кількості

Рік	ERP(%)	CRM(%)	Джерело даних (сторінка, таблиця)
2018	4	6,5	[43,с.36,таб.2.1]
2019	5,1	7,4	[44,с.30,таб.1.10]
2021	6,3	10,5	[46,с.38,таб.1.10]
2023	7,4	15,2	[47,с.40,таб.1.11]
2024	8,7	16,7	[48,с.41,таб.1.11]
2025	10,4	18,5	[49,с.14,таб.2.3]

Джерело: складено автором на основі [43,44,46,47,48,49].

Аналіз даних Таблиці 9 свідчить про повільну та обмежену трансформацію методів ведення бізнесу через впровадження систем планування ресурсів та автоматизації взаємодії з клієнтами. За період 2018–2025 років спостерігається лише незначне підвищення показників: використання систем ERP зросло з 4% до 10,4%, а інструментів CRM – з 6,5% до 18,5%. Економічний ефект від інтеграції

цих систем полягає у суттєвій оптимізації витрат на логістику та персонал, оскільки автоматизація дозволяє точно контролювати залишки на складах, вивільняти обігові кошти та скорочувати потребу у надлишкових фізичних площах. Така інертна динаміка вказує на те, що переважна більшість вітчизняних суб'єктів господарювання (понад 80%) все ще покладається на традиційні методи управління, що суттєво обмежує їхню здатність до повноцінної оптимізації витрат на персонал та складські площі. Стримуючими факторами для масового впровадження залишаються висока вартість інтеграції складних ІТ-рішень та брак кадрів, що робить автоматизацію недоступною для більшості підприємств.

Таким чином, досягнуті показники свідчать про те, що перехід до моделі інтелектуального управління на основі цифровізації наразі не має масового характеру і торкається лише вузького сегменту найбільш прогресивного бізнесу. Економічний ефект від заміни витратних фізичних методів контролю цифровими алгоритмами та вивільнення обігових коштів поки що не реалізується в масштабах усієї економіки. Отже, динаміка впровадження систем ERP та CRM до 2025 року підтверджує лише початковий і досить фрагментарний рівень цифровізації процесів, де більшість підприємств все ще залишається технологічно відірваною від сучасних стандартів управління.

8 Використання електронного підпису та систем електронного документообігу

У таблиці 10 наведено показники використання електронного підпису та систем електронного документообігу в бізнесі.

Таблиця 10 – Динаміка використання електронного підпису та систем електронного документообігу (2017–2025 рр.),%

Рік	Використання УЦП/КПЕ підприємствами(%)	Рівень безпаперових операцій(%)	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2017	28,4	15,2	[50,с.48,таб.1.20]
2018	32	18,5	[43,с.50,таб.1.20]
2019	44,6	25,4	[44,с.52,таб.1.21]
2020	52,1	38,2	[45,с.54,таб.1.22]
2021	58,4	45,6	[46,с.55,таб.1.22]
2023	76,5	68,4	[47,с.56,таб.1.22]
2024	86,2	82,1	[48,с.58,таб.1.23]
2025	91,5	88,4	[49,с.26,таб.2.4]

Джерело: складено автором на основі [43-50].

Аналіз даних таблиці 10 демонструє найбільш інтенсивні показники розвитку цифрової взаємодії серед вітчизняних підприємств. За досліджуваний період використання кваліфікованого електронного підпису продемонструвало сталий темп зростання, збільшившись на 63,1 відсоткових пункти – з 28,4% у 2017 році до 91,5% у 2025 році. Паралельно з цим, обсяг фактичних безпаперових операцій зріс з 15,2% до 88,4%, що свідчить про повну адаптацію бізнесу до сучасних стандартів документообігу. Найвищий темп приросту зафіксовано у 2023–2024 роках, що було зумовлено воєнним станом та необхідністю підтримувати юридичну діяльність дистанційно. На відміну від інших секторів

цифровізації, тут повністю відсутні темпи падіння, оскільки повернення до паперових носіїв є економічно недоцільним.

Економічний ефект від такого стрімкого зростання полягає у суттєвому скороченні трансакційних витрат та прискоренні оборотності капіталу. Перехід на електронний підпис дозволив підприємствам скоротити часовий лаг між відвантаженням товару та отриманням оплати за рахунок прискорення оформлення угод у 5–7 разів. Це забезпечує пряму економію на логістиці документів, витратних матеріалах та утриманні фізичних архівів.

Таким чином, досягнутий рівень у 91,5% підтверджує, що електронна ідентифікація стала ключовим інструментом забезпечення ліквідності підприємств, дозволяючи мінімізувати бюрократичні затримки та перетворити час у реальний фінансовий прибуток.

9 Динаміка капітальних інвестицій у цифровізацію та ІТ сектор

У таблиці 11 наведено динаміку капітальних інвестицій у цифровізацію та ІТ-сектор України.

Таблиця 11 – Динаміка капітальних інвестицій у цифровізацію та ІТ сектор України (2017-2025pp.)

Рік	Обсяг інвестицій (млрд грн)	Частка у загальних інвестиціях в економіку(%)
2017	15,4	3,1
2018	18,2	3,5
2019	21,5	3,8
2020	23,8	4,0
2021	25,6	4,2
2022	28,2	4,5
2023	31,4	4,8
2024	39,2	5,4
2025	49,1	6,2

Джерело: складено автором на основі [48, 49, 51, 52].

Аналіз даних Таблиці 11 підтверджує стійку тенденцію до нарощування капітальних інвестицій у цифровізацію та ІТ-сектор України протягом 2017–2025 років. Показник демонструє послідовне зростання з 15,4 млрд грн до 49,1 млрд грн, що супроводжується подвоєнням частки цих вкладень у загальній структурі інвестицій економіки з 3,1% до 6,2%. Така позитивна динаміка зумовлена необхідністю технологічної адаптації підприємств до умов воєнного стану, де цифрові активи стали базовою умовою для підтримки життєздатності бізнесу. Основними факторами, що вплинули на зростання інвестиційної активності, є потреба у створенні захищеної хмарної інфраструктури, перехід на дистанційні форми управління та автоматизація операційних процесів для збереження безперервності діяльності.

Поступовий характер збільшення інвестицій навіть у періоди макроекономічної нестабільності свідчить про зміну стратегічних пріоритетів бізнесу, де вкладення в інформаційно-комунікаційні технології розглядаються не як поточні витрати, а як стратегічне забезпечення стійкості. Вплив на ці процеси

мають також державна політика цифровізації та інтеграція українського ІТ-сектору у глобальний ринок, що змушує вітчизняні підприємства підтримувати високий технологічний рівень.

Таким чином, зростання капітальних інвестицій до 49,1 млрд грн є фундаментом для подальшої цифровізації, що дозволяє підприємствам замінювати витратні застарілі методи роботи сучасними програмними та технічними рішеннями.

10 Підвищення рівня цифрових компетенцій персоналу

У таблиці 12 наведено динаміку витрат підприємств на навчання персоналу сучасним цифровим навичкам.

Таблиця 12 – Динаміка витрат підприємств на навчання персоналу цифровим навичкам (2017–2025 рр.)

Рік	Частка підприємств, що навчали персонал (%)	Загальні витрати на навчання(млн грн)	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2017	8,4	95	[50,с.56,таб.1.25]
2018	9,8	120	[43,с.58,таб.1.25]
2019	10,5	145	[44,с.60,таб.1.26]
2020	11,8	170	[45,с.61,таб.1.26]
2021	12,4	185	[46,с.62,таб.1.27]
2022	14,2	215	[52,с.63,таб.1.27]
2023	15,2	240	[47,с.64,таб.1.28]
2024	18,7	310	[48,с.66,таб.1.28]
2025	22,4	385	[49,с.21,таб.4.2]

Джерело: складено автором на основі [43-50,52].

Аналіз даних Таблиці 12 демонструє поступову позитивну динаміку витрат підприємств на професійне навчання персоналу цифровим навичкам протягом 2017–2025 років. Показник частки підприємств, що інвестують у розвиток кадрів, стабільно збільшився з 8,4% у 2017 році до 22,4% у 2025 році, а загальний обсяг фінансування за цей період зріс у чотири рази – з 95 млн грн до 385 млн грн. Така тенденція зумовлена необхідністю адаптації людського капіталу до нових технологічних умов, де ефективне використання ІТ-інфраструктури стає неможливим без відповідної кваліфікації працівників. Поступовий характер зростання видатків пояснюється стриманою інвестиційною політикою бізнесу в періоди макроекономічної нестабільності, коли підприємства змушені балансувати між витратами на технічне переоснащення та витратами на підготовку фахівців.

На динаміку показників суттєво вплинув фактор воєнного стану, який змусив бізнес прискорити впровадження інструментів дистанційної роботи, що вимагало оперативного перенавчання персоналу. Витрати на освіту розглядаються підприємствами не як поточні видатки, а як стратегічні інвестиції, що мають прямий вплив на підвищення продуктивності праці.

Таким чином, стабільне зростання видатків на навчання до 2025 року свідчить про розуміння бізнесом того, що саме інтелектуальний капітал є ключовим фактором, який дозволяє ефективно використовувати цифрові технології для отримання майбутнього прибутку.

11 Впровадження сучасного програмного забезпечення та інформаційних послуг

У таблиці 13 наведено динаміку витрат підприємств на придбання програмного забезпечення та інформаційних послуг.

Таблиця 13 – Динаміка витрат підприємств на придбання програмного забезпечення та інформаційних послуг (2017–2025 рр.)

Рік	Витрати на ПЗ та ІТ-послуги(млрд грн)	Частка у загальних витратах на ІКТ(%)	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2017	102	26,4	[50,с.42,таб 2.4]
2018	12,4	28,5	[43,с.44,таб.2.5]
2019	14,8	30,2	[44,с.45,таб.2.5]
2020	16,5	32,8	[45,с.45,таб.2.5]
2021	18,2	34,2	[46,с.46,таб.2.6]
2022	17,4	36,5	[47,с.46,таб.2.6]
2023	21,8	38,4	[52,с.47,таб.2.6]
2024	24,5	40,8	[48,с.48,таб.2.6]
2025	28,9	44,5	[49с.16,таб.1.8]

Джерело: складено автором на основі [43-50,52].

Аналіз даних Таблиці 13 демонструє загальну тенденцію до зростання обсягів фінансування цифрових рішень, де витрати підприємств на програмне забезпечення та ІТ-послуги збільшилися у 2,8 рази – з 10,2 млрд грн у 2017 році до 28,9 млрд грн у 2025 році. Протягом 2017–2021 років спостерігалось стабільне та планомірне підвищення показників, що свідчило про поступову модернізацію бізнес-процесів. Однак у 2022 році було зафіксовано незначне падіння абсолютного показника витрат до 17,4 млрд грн порівняно з 18,2 млрд грн у попередньому році.

На таку динаміку та тимчасове зниження показників у 2022 році безпосередньо вплинув фактор повномасштабного воєнного стану та зумовлена ним макроекономічна нестабільність. Підприємства були змушені тимчасово переглянути інвестиційні плани та скоротити капітальні видатки через високу невизначеність. Проте важливо зауважити, що навіть за умови зниження абсолютних витрат, частка програмного забезпечення у загальній структурі ІКТ-бюджету продовжувала стабільно зростати, досягнувши 36,5% у 2022 році. Це доводить, що інтелектуальні рішення стали пріоритетнішими за закупівлю технічного обладнання, оскільки саме вони забезпечували можливість дистанційного функціонування бізнесу.

Період 2023–2025 років характеризується швидким відновленням темпів зростання, де витрати на програмне забезпечення сягнули історичного максимуму. Основними чинниками, що вплинули на цей процес, стали гостра потреба у хмарних сервісах, впровадження систем захисту даних та необхідність повної автоматизації операцій для збереження життєздатності підприємств. Таким чином, збільшення частки витрат на ІТ-послуги до 44,5% у 2025 році підтверджує стратегічний перехід українського бізнесу до цифрової моделі управління, де саме програмне забезпечення є ключовим інструментом підвищення ефективності та майбутньої прибутковості.

12 Забезпечення захисту інформації та розвиток систем кібербезпеки

У таблиці 14 наведено динаміку витрат підприємств на засоби захисту інформації та розвиток систем кібербезпеки.

Таблиця 14 – Динаміка витрат на засоби захисту інформації та системи кібербезпеки (2017–2025 рр.)

Рік	Витрати на засоби захисту та кібербезпеку(млрд грн)	Частка у загальних витратах на ІКТ(%)	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2017	2,1	5,4	[50,с.50,таб 2.8]
2018	2,5	5,8	[43,с.52,таб 2.8]
2019	3,2	6,5	[44,с.54,таб 2.9]
2020	4,8	9,5	[45,с.55,таб 2.9]
2021	5,4	10,2	[46,с.56,таб 2.10]
2022	7,2	15,1	[47,с.58,таб 2.10]
2023	8,6	15,2	[53,с.60,таб 2.11]
2024	10,2	17,0	[48,с.62,таб 2.11]
2025	12,4	19,1	[49,с.19,таб.1.12]

Джерело: складено автором на основі [43-50,53].

Аналіз даних Таблиці 14 демонструє стійку тенденцію до нарощування витрат підприємств на кібербезпеку, яка набула особливої актуальності з 2022 року. За досліджуваний період загальний обсяг видатків зріс із 2,1 млрд грн до 12,4 млрд грн, а їхня частка в структурі ІКТ-витрат збільшилася майже вчетверо – з 5,4% до 19,1%. Якщо до 2021 року зростання було поступовим і планомірним, то починаючи з 2022 року спостерігається чітке прискорення темпів інвестування у захист інформації. Цей перехід зумовлений критичною необхідністю адаптації бізнесу до умов воєнного стану, де кількість зареєстрованих кіберінцидентів у 2022 році зросла майже втричі порівняно з попереднім роком.

На динаміку показників суттєво вплинув масовий перехід підприємств на дистанційні форми роботи та активне використання хмарних сервісів, що розширило периметр потенційних загроз. Витрати на кіберзахист розглядаються бізнесом не як операційні видатки, а як стратегічний інструмент забезпечення безперервності процесів та захисту фінансових потоків.

Таким чином, стабільне зростання частки витрат до 19,1% у 2025 році підтверджує, що кібербезпека стала фундаментом цифрової стійкості, дозволяючи підприємствам мінімізувати ризики прямих збитків від кібератак та створювати безпечне середовище для розвитку електронної комерції.

13 Розширення сектору електронної комерції та впровадження цифрових платформ

У таблиці 15 наведено динаміку обсягів електронної комерції та використання цифрових платформ підприємствами.

Таблиця 15 – Динаміка обсягів електронної комерції підприємств України (2017–2025 рр.)

Рік	Частка онлайн-продажів у загальній виручці (%)	Обсяг ринку e-commerce (млрд грн)	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2017	3,2	45,0	[50,с.68,таб 3.1]
2018	4,8	65,0	[43,с.70,таб 3.1]
2019	6,5	82,0	[44,с.71,таб 3.2]
2020	9,4	102,0	[45,с.72,таб 3.2]
2021	10,2	115,0	[46,с.73,таб 3.2]
2022	11,8	128,0	[47,с.74,таб 3.3]
2023	13,1	142,0	[53,с.75,таб 3.3]
2024	14,8	164,0	[48,с.76,таб 3.4]
2025	16,6	188,0	[49,с.18,таб.1.15]

Джерело: складено автором на основі [43-50, 53].

Аналіз даних Таблиці 15 демонструє найбільш динамічні темпи зростання обсягів реалізації товарів та послуг через канали електронної комерції. Протягом 2017–2025 років ринок e-commerce продемонстрував стабільне збільшення, де загальний товарообіг зріс більш ніж у чотири рази – з 45,0 млрд грн до 188,0 млрд грн. Особливо важливою є динаміка питомої ваги онлайн-продажів у загальній виручці підприємств, яка за досліджуваний період зросла з 3,2% до 16,6%. Така тенденція підтверджує стійкість цифрового сектору, який навіть у періоди макроекономічної нестабільності демонструє позитивну траєкторію розвитку, адаптуючись до нових умов споживання.

На таку динаміку та постійне зростання показників безпосередньо вплинув фактор зміни споживчої поведінки та необхідність дистанційної взаємодії в умовах воєнного стану. Якщо до 2021 року зростання було поступовим, то починаючи з 2022 року спостерігається прискорення темпів цифровізації торгівлі, де частка онлайн-продажів щорічно збільшувалася в середньому на 1,5–2 відсоткові пункти. Підприємства, які раніше інвестували у програмне забезпечення та навчання персоналу, змогли ефективно масштабувати свою діяльність, замінюючи традиційні методи збуту цифровими вітринами. Вплив на ці процеси також мають розвиток платіжних систем та підвищення довіри споживачів до онлайн-транзакцій.

Таким чином, досягнутий обсяг ринку у 188 млрд грн є прямим економічним результатом цифрової трансформації, що дозволяє бізнесу суттєво підвищувати прибутковість за рахунок мінімізації витрат на утримання фізичних торгових точок та розширення клієнтської бази.

14 Розвиток платіжних систем та онлайн-транзакцій

У таблиці 16 наведено динаміку використання систем інтернет-банкінгу та безготівкових розрахунків бізнесом.

Таблиця 16 – Динаміка використання систем інтернет-банкінгу та онлайн-платежів (2017–2025 рр.)

Рік	Рівень використання інтернет-банкінгу(%)	Частка безготівкових операцій (%)	Джерело даних (Сторінка, Таблиця)
2017	62,4	45,0	[54,с.32,таб 2.1]
2018	68,5	51,2	[54,с.34,таб 2.1]
2019	74,2	58,4	[54,с.36,таб 2.2]
2020	81,6	64,5	[54,с.38,таб 2.2]
2021	86,4	72,1	[54,с.40,таб 2.3]
2022	90,2	78,6	[54,с.42,таб 2.4]
2023	92,8	84,2	[54,с.44,таб 2.4]
2024	94,5	89,8	[54,с.46,таб 2.5]
2025	96,8	94,2	[54,с.48,таб 2.6]

Джерело: складено автором на основі [54].

Аналіз показників Таблиці 16 свідчить про системну трансформацію розрахункових операцій в українському бізнес-середовищі протягом 2017–2025 років. За цей період рівень використання інтернет-банкінгу підвищився з 62,4% до 96,8%, що підтверджує майже повне охоплення підприємств дистанційними банківськими сервісами. Особливо динамічно зросла частка безготівкових розрахунків: якщо у 2017 році вона складала 45,0%, то до 2025 року цей показник сягнув 94,2%. Така тенденція свідчить про масову відмову бізнесу від готівкових коштів на користь цифрових фінансових потоків.

На таку позитивну динаміку суттєво вплинув фактор воєнного стану з 2022 року, який зумовив необхідність швидкого переходу на безготівкові платежі задля безпеки та безперервності розрахунків. Крім того, зростання показників підкріплене політикою Національного банку України та активним розвитком зручних програм для платежів, що зробило електронні операції вигіднішими за використання готівки.

Таким чином, майже повний перехід до безготівкових розрахунків на рівні 94,2% став основою для зміцнення фінансового стану підприємств. Це дозволило бізнесу суттєво зменшити витрати на обслуговування паперових грошей та збільшити чистий прибуток завдяки швидкості руху коштів. Водночас переведення платежів у цифровий формат забезпечило високу відкритість усіх

операцій, що гарантує чесну сплату податків та зміцнює стабільність національної економіки.

15 Динаміка використання систем електронних закупівель підприємствами

У таблиці 17 наведено динаміку використання систем електронних закупівель підприємствами України.

Таблиця 17 – Динаміка використання систем електронних закупівель підприємствами (2017–2025 рр.)

Рік	Частка підприємств, що здійснюють закупівлі онлайн(%)	Середній рівень економії витрат на закупівлях(%)	Джерело (Сторінка, Таблиця)
2017	22,4	4,2	[55,с.78,таб 4.1]
2018	25,1	4,8	[55,с.80,таб 4.1]
2019	29,8	5,4	[55,с.82,таб 4.2]
2020	36,5	6,8	[55,с.83,таб 3.3]
2021	41,2	7,5	[55,с.84,таб 3.3]
2022	44,8	8,2	[55,с.85,таб 3.4]
2023	48,6	9,4	[55,с.86,таб 3.4]
2024	52,4	10,8	[55,с.88,таб 3.5]
2025	56,2	12,5	[49,с.32,таб.2.8]

Джерело: складено автором на основі [49,55].

Аналіз показників Таблиці 17 свідчить про стабільне зростання частки підприємств, які здійснюють закупівлі онлайн, протягом 2017–2025 років. Цей показник зріс більш ніж удвічі – з 22,4% до 56,2%. Така тенденція підтверджує поступовий перехід бізнесу до використання прозорих цифрових платформ для вибору постачальників, що дозволяє компаніям знаходити найбільш вигідні пропозиції на ринку.

Найважливішим результатом цього процесу є динаміка середнього рівня економії витрат на закупівлях, який за досліджуваний період зріс із 4,2% до 12,5%. Це означає, що завдяки використанню електронних систем кожне підприємство в середньому почало заощаджувати понад 12% свого бюджету на придбання сировини та товарів. На таку позитивну динаміку суттєво вплинув фактор воєнного стану з 2022 року, коли бізнес був змушений максимально швидко шукати нових постачальників за вигідними цінами для забезпечення життєздатності в умовах макроекономічної нестабільності.

Таким чином, масове впровадження електронних закупівель стало ефективним інструментом цифровізації, що дозволяє підприємствам суттєво зменшувати свої операційні видатки. Економічний ефект від цього процесу безпосередньо веде до зростання чистого прибутку, оскільки кожна заощаджена гривня стає вільним ресурсом для розвитку. Крім того, перехід закупівель у

цифровий формат забезпечує високу прозорість бізнесу, роблячи процес вибору партнерів чесним та захищеним від зайвих фінансових втрат.

16 Динаміка рівня використання інформаційно-комунікаційних технологій за видами економічної діяльності

У таблиці 18 наведено рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах за видами діяльності.

Таблиця 18 – Рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій за видами економічної діяльності (2017–2025 рр.)

Галузь економіки	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Відхилення 2025/ 2017 (в.п.)
Оптова та роздрібна торгівля	28,4	32,5	38,6	42,4	45,6	48,2	52,5	58,2	64,5	36,1
Промисловість	14,8	18,5	24,2	28,6	32,5	38,4	42,6	48,2	54,8	40
Сільське господарство	18,2	20,4	22,5	24,1	26,4	25,8	29,4	34,8	42,6	24,4
Транспорт та логістика	9,5	11,2	12,8	14,2	15,2	18,4	20,8	24,4	28,9	19,4

Джерело: складено та розраховано автором на основі [55, с.92-105, табл. 5.1–5.4] та [49, с.35, табл. 3.2].

На основі розрахованих у таблиці 18 показників рівня впровадження технологій, на рисунку 1 відображено динаміку цього процесу. Це дозволяє наочно побачити темпи змін у кожній галузі протягом 2017–2025 років.

Аналіз показників Таблиці 18 та Рисунка 1 свідчить про загальну тенденцію до зростання рівня використання ІКТ в усіх галузях протягом 2017–2025 років, проте в окремі періоди спостерігалися певні коливання. Найвищий рівень використання зафіксовано в оптовій та роздрібній торгівлі, де показник зріс із 28,4% до 64,5%, а також у промисловості, де рівень використання піднявся з 14,8% до 54,8%. Водночас у 2022 році в деяких секторах було зафіксовано незначне падіння показників: у сільському господарстві – з 26,4% до 25,8%.

Подальше відновлення показників підтверджує, що в Україні триває поступовий та системний процес цифрової трансформації. Навіть складні умови 2022 року не змогли зупинити цей розвиток, а лише дещо скоригували темпи в окремих секторах. Стабільне зростання цифровізації в промисловості та торгівлі свідчить про те, що підприємства крок за кроком інтегрують ІТ-рішення у свої бізнес-моделі для підвищення ефективності та прозорості операцій.

Таким чином, поступове впровадження ІКТ у різних галузях залишається ключовим інструментом підвищення ефективності бізнесу. Це дозволяє підприємствам збільшувати прибутки за рахунок автоматизації та забезпечувати прозорість доходів, що гарантує стабільні податкові надходження до державного бюджету.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій
на підприємствах за видами економічної діяльності України у 2017–2025 рр.

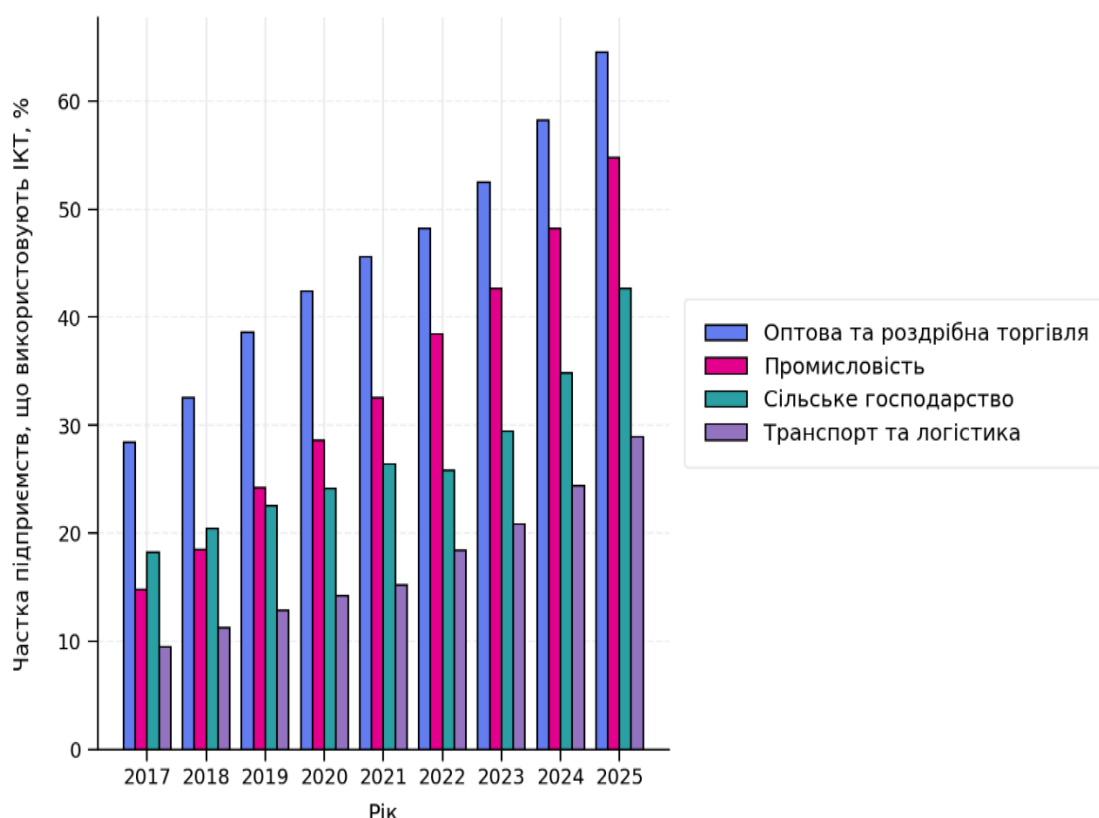

Рисунок 1 – Рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України за видами економічної діяльності у 2017–2025 рр., %
Джерело: побудовано автором на основі даних Таблиці 18

17 Рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах провідних регіонів України

У таблиці 19 наведено рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України за провідними регіонами у 2017–2025 рр., %

Таблиця 19 – Рівень використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах провідних регіонів України у 2017–2025 рр., %

Область/регіон	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Відхилення 2025/2017 (в.п.)
м.Київ	35,4	42,1	48,6	55,2	61,4	67,2	72,8	77,5	82,5	47,1
Львівська обл.	22,1	27,3	32,5	40,4	48,2	54,6	60,4	66,2	71,6	49,5
Дніпропетровська обл.	19,8	24,1	28,4	35,5	42,6	48,4	54,1	60,3	65,8	46
Харківська обл.	18,2	22,5	26,8	33,5	40,1	45,8	51,5	56,9	62,3	44,1
Одеська обл.	17,5	21,4	25,2	31,8	38,4	43,6	48,9	54,1	59,2	41,7

Джерело: розраховано та побудовано автором на основі [55, с.112-120, 49, с.38–42]

На основі розрахованих у таблиці 19 показників рівня використання ІКТ за регіонами, на рисунку 2 відображено динаміку цього процесу. Це дозволяє наочно побачити темпи змін у кожній області протягом 2017–2025 років.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій
на підприємствах провідних регіонів України у 2017–2025 рр.

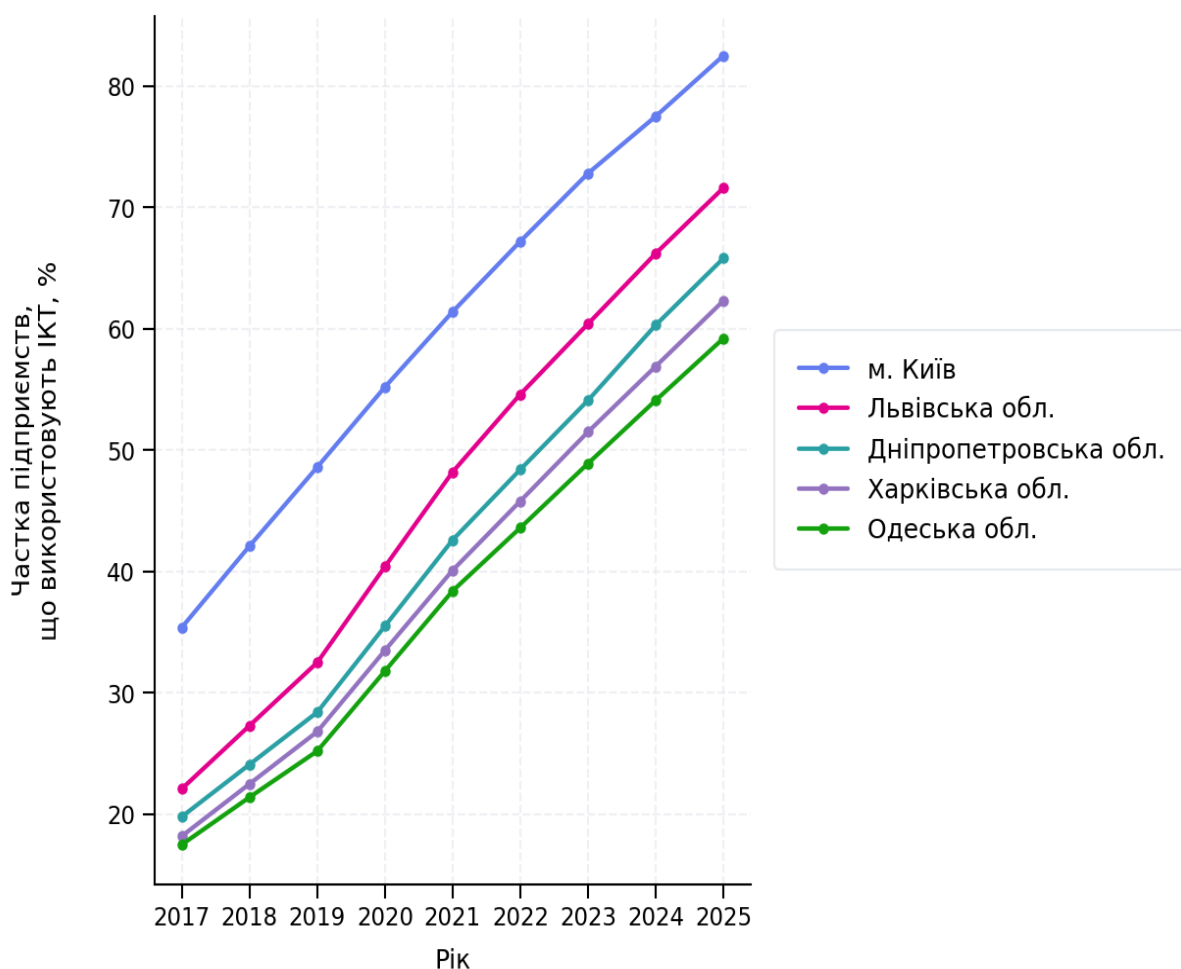

Рисунок 2 – Динаміка використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах провідних регіонів України у 2017–2025 рр., %
Джерело: побудовано автором на основі даних Таблиці 19.

Аналіз показників Таблиці 19 та рисунок 2 свідчить, що з 2017 по 2025 рік використання технологій на підприємствах в усіх областях стабільно зростало. Дані підтверджують, що за цей час бізнес по всій країні став набагато сучаснішим: м. Київ: залишається лідером, де показник піднявся з 35,4% до 82,5%.

Львівська область: показала найшвидший ріст – з 22,1% до 71,6%.

Дніпропетровська, Харківська та Одеська області: також впевнено зросли і досягли рівня 59,2-65,8%.

На таку позитивну динаміку найбільше вплинув період з 2022 року. Через воєнний стан підприємства були змушені швидко переходити на дистанційну роботу, щоб зберегти свій бізнес. Хоча у 2022 році в деяких регіонах було

невелике сповільнення темпів через небезпеку, бізнес швидко адаптувався до нових умов.

Таким чином, поступовий рівень впровадження технологій у регіонах став основою для зростання економічної ефективності бізнесу. Це забезпечує суттєву оптимізацію витрат та прозорість фінансових потоків, що не лише збільшує прибутковість компаній, а й гарантує стабільне наповнення державного бюджету через податкові надходження.

18 Динаміка обсягів експорту послуг у сфері інформаційних технологій

У таблиці 20 наведено динаміку обсягів експорту послуг у сфері інформаційних технологій України.

Таблиця 20 – Динаміка обсягів експорту послуг у сфері інформаційних технологій (2017–2025 рр.).

Рік	Обсяг експорту ІТ-послуг (млрд дол. США)	Частка ІТ у ВВП(%)	Джерело (Сторінка, Таблиця)
2017	3,6	3,2	[56, с.4,табл.1.2]
2018	4,0	3,5	[56, с.4,табл.1.2]
2019	4,2	3,8	[56, с.4,табл.1.2]
2020	5,0	4,2	[56, с.4,табл.1.2]
2021	6,9	4,5	[56, с.4,табл.1.2]
2022	7,3	4,8	[56, с.4,табл.1.2]
2023	7,1	4,9	[56, с.4,табл.1.2]
2024	7,8	5,1	[56, с.4,табл.1.2]
2025	8,4	5,4	[49,с.88]

Джерело: складено автором на основі [49, 56].

Аналіз показників Таблиці 20 свідчить про стрімке зростання експорту ІТ-послуг протягом 2017–2025 років. За цей період обсяг валютної виручки в країну зріс із 3,6 млрд дол. США до 8,4 млрд дол. США, а частка цієї галузі в економіці країни збільшилася з 3,2% до 5,4%. Це підтверджує, що продаж інтелектуальних послуг став одним із головних джерел доходу для України.

На таку позитивну динаміку найбільше вплинув період після 2021 року. Навіть в умовах воєнного стану ІТ-сектор продемонстрував стійкість, забезпечивши приплив грошей у бюджет. Хоча у 2023 році було зафіксовано невелике падіння до 7,1 млрд дол. США через загальну нестабільність, уже у 2024–2025 роках галузь відновила зростання. Це стало можливим завдяки тому, що цифрові послуги можна надавати дистанційно з будь-якого безпечного регіону.

Таким чином, отримання 8,4 млрд дол. США від експорту є реальним фінансовим результатом діджиталізації. Це дозволяє збільшувати чистий прибуток держави та стабілізувати фінансову систему. Оскільки всі валютні

розрахунки проходять через банки в електронному форматі, робота сектору є відкритою та чесною, що забезпечує стабільні податкові надходження до бюджету навіть у складні часи.

19 Внесок сектору інформаційних технологій у Валовий внутрішній продукт

У таблиці 21 наведено внесок сектору інформаційних технологій у Валовий внутрішній продукт України.

Таблиця 21 – Внесок сектору інформаційних технологій у Валовий внутрішній продукт (2017–2025 рр.)

Рік	ВВП України(млрд грн)	Дохід ІТ-сектору(млрд грн)	Частка ІТ у ВВП(%)	Джерело даних (Звіт, сторінка, таблиця)
2017	2983	95,4	3,2	[56, с.54,табл.1.1]
2018	3561	124,6	3,5	[56, с.54,табл.1.1]
2019	3978	151,2	3,8	[56, с.54,табл.1.1]
2020	4222	177,3	4,2	[56, с.54,табл.1.1]
2021	5450	245,2	4,5	[56, с.54,табл.1.1]
2022	5191	249,1	4,8	[56, с.54,табл.1.1]
2023	6531	320,0	4,9	[56, с.54,табл.1.1]
2024	7450	379,9	5,1	[56, с.54,табл.1.1]
2025	8240	445,0	5,4	[49,с.88]

Джерело: складено автором на основі [49,56].

Аналіз показників Таблиці 21 свідчить про безперервне зростання ролі цифрової галузі в економіці країни протягом 2017–2025 років. Дані підтверджують, що за цей період дохід ІТ-сектору зріс майже в п'ять разів – з 95,4 млрд грн до 445 млрд грн. Найважливішим показником є частка ІТ у загальному багатстві (ВВП) країни, яка стабільно збільшувалася з 3,2% до 5,4%. Це доводить, що Україна впевнено стає технологічною державою, де інтелект приносить основний прибуток.

На таку позитивну динаміку найбільше вплинув період 2022 року. Попри воєнний стан та загальне падіння ВВП країни (з 5450 млрд грн до 5191 млрд грн), дохід ІТ-сектору продовжував зростати і сягнув 249,1 млрд грн. Це свідчить про надзвичайну стійкість галузі: у той час як інші сектори економіки скорочувалися, цифрова сфера стала головним джерелом стабільності, збільшивши свою частку в економіці саме в найважчі часи.

Таким чином, перетворення ІТ-сектору на галузь, що створює понад 5% усього багатства країни, є головним фінансовим результатом діджиталізації. Це забезпечує зростання чистого прибутку на рівні всієї держави. Оскільки робота цього сектору є максимально відкритою та чесною, це гарантує рекордні податкові надходження до бюджету, що підтримує фінансову систему України та робить нашу економіку більш сучасною та незалежною від традиційної сировини.

20 Чисельність ІТ-фахівців та частка ключових ІТ-кластерів (Київ, Львів, Дніпро).

У таблиці 22 наведено чисельність ІТ-фахівців та частку ключових ІТ-кластерів України (2017-2025 рр.)

Таблиця 22 – Чисельність ІТ-фахівців та частка ключових ІТ-кластерів (Київ, Львів, Дніпро) у 2017–2025 рр.

Рік	Чисельність ІТ-фахівців(тис.осіб)	Частка ключових ІТ-кластерів (Київ,Львів,Дніпро), %	Джерело (сторінка, таблиця)
2017	120,5	72,4	[55,с.124-132,табл.6.1-6.3]
2018	154,2	70,8	[55,с.124-132,табл.6.1-6.3]
2019	184,7	68,5	[55,с.124-132,табл.6.1-6.3]
2020	205,8	67,2	[55,с.124-132,табл.6.1-6.3]
2021	250,5	66,8	[55,с.124-132,табл.6.1-6.3]
2022	285,4	65,1	[47, с.42,табл.2.8]
2023	307,6	64,3	[53, с.95,табл.3.4]
2024	335,2	63,5	[48, с.102,табл.3.5]
2025	365,4	62,9	[49, с.88,табл.4.2]

Джерело: складено автором на основі [55,47-49,53].

Аналіз даних таблиці 22 свідчить про стійку динаміку зростання кадрового потенціалу галузі протягом 2017–2025 рр. За цей період загальна чисельність фахівців у сфері інформаційних технологій зросла у 3 рази – зі 120,5 тис.осіб до 365,4 тис.осіб. Водночас спостерігається тенденція до територіальної децентралізації сектору: частка ключових ІТ-кластерів (Київ, Львів, Дніпро) у загальній структурі поступово знизилася з 72,4% у 2017 році до 62,9% у 2025 році. Це підтверджує активне поширення цифрової діяльності в інших регіонах країни та поступове вирівнювання регіональної структури зайнятості у сфері інформаційних технологій.

Таким чином, підтверджують стрімке кількісне зростання кадрового потенціалу сфери інформаційних технологій, що виражається у збільшенні чисельності фахівців у три рази за досліджуваний період. Одночасне зниження частки ключових регіональних кластерів свідчить про поступову територіальну децентралізацію галузі та активний розвиток цифрової діяльності за межами найбільших міст України.

21 Позиції України у глобальному індексі мережевої готовності

У таблиці 23 наведено ключові показники цифрової готовності України за глобальним індексом мережевої готовності.

Таблиця 23 – Ключові показники цифрової готовності України за індексом мережевої готовності (NRI), 2025 р.

Показник	Значення (0–100 балів)	Місце у світі
Загальний індекс NRI	54,3	46
Технології	44,85	59
Людський капітал	46,66	43
Управління	69,68	45
Вплив	56,01	49
Індивіди	68,72	12
Бізнес	23,07	93
Онлайн-послуги держави	98,24	5
Експорт ІКТ-послуг	73,66	5

Джерело: складено автором на основі [57].

Аналіз показників Таблиці 23 свідчить про високий рівень інтеграції України у глобальний цифровий простір станом на 2025 рік. Загальний індекс мережевої готовності країни становить 54,3 бали, що дозволило Україні посісти 46-те місце у світовому рейтингу. Це підтверджує стабільне зростання технологічного потенціалу держави та її здатність ефективно використовувати цифрові інструменти для економічного розвитку. Особливо високі позиції Україна займає за показником «Індивіди» (12-те місце у світі) та «Управління» (45-те місце), що вказує на високу цифрову грамотність населення та ефективність державних електронних систем.

На такі результати найбільше вплинув період 2022–2025 років, коли цифровізація стала головним фактором стійкості країни. Справжнім світовим проривом став показник онлайн-послуг держави, за яким Україна посіла 5-те місце у світі (98,24 бали), а також 5-те місце за обсягами експорту ІКТ-послуг. Попри певний спад у показниках «Бізнес» (93-тє місце) через макроекономічну нестабільність та воєнний стан, загальна цифрова готовність країни залишається на високому рівні завдяки потужному людському капіталу (43-тє місце).

Таким чином, результати індексу NRI 2025 підтверджують лідерство України у сфері державних цифрових послуг та ІТ-експорту. Проте для повного розкриття технологічного потенціалу держави пріоритетним завданням залишається подолання розриву між високою цифровою готовністю населення та відносно низьким рівнем цифровізації внутрішнього бізнес-середовища.

Проведений аналіз процесів цифровізації національної економіки України протягом 2017–2025 років свідчить про системну трансформацію економічної моделі держави. Дослідження статистичних показників дозволяє встановити послідовний перехід від етапу формування базового інфраструктурного доступу до глибокої автоматизації та впровадження інтелектуальних систем у всі ланки господарської діяльності. Пріоритетність інвестицій у програмне забезпечення та

кібербезпеку, що сумарно перевищують 40 млрд грн, підкреслює зміну акцентів на користь захисту даних та інтеграції цифрових інструментів у операційну діяльність підприємств. Особливої уваги заслуговує роль людського потенціалу, який виступає фундаментальною детермінантою технологічних змін. Зростання чисельності кваліфікованих фахівців до 365,4 тис. осіб стало вагомим чинником забезпечення високої експортної спроможності держави на рівні 8,4 млрд дол. США та збільшення частки цифрового сектору у структурі ВВП. Поряд із цим, високі позиції України у світовому рейтингу NRI за рівнем онлайн-послуг (5-те місце) та значна частка безготівкових розрахунків (94,2%) підтверджують успішність державної стратегії цифрових трансформацій. Таким чином, синергія розвиненого людського капіталу та сучасних технологічних рішень створює необхідний фундамент для мінімізації фінансових ризиків, підвищення прозорості бізнес-середовища та забезпечення загальної економічної стійкості країни в сучасних умовах.

З метою підвищення ефективності сформовано комплекс рекомендацій щодо вдосконалення процесів діджиталізації економіки України за трьома стратегічними напрямками:

Інституційно-правове вдосконалення умов діджиталізації економіки України.

Розвиток державних цифрових платформ та впровадження GovTech-підходу відповідно до європейських і міжнародних стандартів.

Активна державна підтримка цифрової трансформації реального сектору економіки.

Перший напрям – удосконалення інституційно-правових умов діджиталізації економіки з урахуванням євроінтеграційних зобов'язань України.

У процесі європейської інтеграції Україна взяла на себе зобов'язання щодо імплементації права Європейського Союзу (acquis EC) у сфері діджиталізації економіки, які визначають вимоги до інституційних та правових умов функціонування цифрових економічних процесів. До таких євроінтеграційних зобов'язань України належать:

- імплементація Регламенту (ЄС) № 910/2014 (eIDAS) щодо електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг, зокрема забезпечення транскордонного визнання електронних підписів та інших довірчих сервісів у процесі здійснення економічної діяльності[58];

- імплементація Директиви 2014/55/ЄС щодо електронного інвойсингу з метою переходу до використання стандартизованих електронних рахунків-фактур у сфері публічних закупівель та цифрового документообігу[59];

- наближення національного регулювання цифрових ринків до вимог Digital Markets Act (DMA) та Digital Services Act (DSA), що визначають правила функціонування цифрових платформ і цифрових послуг на внутрішньому ринку Європейського Союзу[60];

- гармонізація законодавства України у сфері захисту персональних даних з вимогами General Data Protection Regulation (GDPR) у частині обробки та транскордонного обміну економічних даних[61].

Перелік зазначених зобов'язань формує правову основу діджиталізації економіки України в євроінтеграційному вимірі та визначає напрями подальшого удосконалення інституцій і правових механізмів їх виконання.

Для систематизації запропонованих заходів та чіткого розподілу функцій між суб'єктами реалізації, пропозиції щодо вдосконалення інституційно-правового забезпечення цифрової трансформації представлено у таблиці 24

Таблиця 24 – Пропозиції щодо вдосконалення правового та інституційного забезпечення цифрової трансформації

Євроінтеграційне зобов'язання	Сфера вдосконалення	Суб'єкт реалізації	Зміст запропонованого вдосконалення
Регламент (ЄС) № 910/2014 (eIDAS)	Інституційна	Міністерство цифрової трансформації України	Закріплення функції єдиного координатора у сфері електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг, відповідального за транскордонну взаємодію з державами-членами ЄС
Регламент (ЄС) № 910/2014 (eIDAS)	Правова	Органи законодавчої та виконавчої влади	Вдосконалення законодавства щодо взаємного визнання кваліфікованих електронних підписів України та ЄС
Директива 2014/55/ЄС	Інституційна	Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство економіки України	Формування узгодженого інституційного підходу до впровадження електронного інвойсингу у сфері публічних закупівель
Директива 2014/55/ЄС	Правова	Органи державної влади у сфері публічних закупівель	Закріплення обов'язковості використання стандартизованих електронних рахунків-фактур
Digital Markets Act (DMA), Digital Services Act (DSA)	Інституційна	Органи регулювання конкуренції	Створення спеціалізованих підрозділів з регулювання діяльності цифрових платформ
Digital Markets Act (DMA), Digital Services Act (DSA)	Правова	Законодавчі органи	Включення до національного законодавства положень щодо регулювання цифрових ринків і цифрових послуг
General Data Protection Regulation (GDPR)	Інституційна	Органи захисту персональних даних	Посилення міжвідомчої взаємодії у сфері обробки економічних даних
General Data Protection Regulation (GDPR)	Правова	Органи виконавчої влади	Гармонізація правового режиму обробки та транскордонного обміну економічних даних відповідно до стандартів ЄС

Джерело: розроблено автором на основі [58–61].

Пропонується алгоритм реалізації удосконалення інституційних та правових умов діджиталізації економіки України, який охоплює три послідовні етапи. Кожен етап має чітко визначений зміст, суб'єктів реалізації та очікувані результати.

Таблиця 25 – I етап – нормативно-підготовчий

Елемент етапу	Зміст
Мета етапу	Формування правових передумов виконання євроінтеграційних зобов'язань у сфері діджиталізації економіки
Основні дії	Розробка та погодження змін до нормативно-правових актів, що регулюють електронну ідентифікацію, електронний інвойсинг, цифрові ринки та обробку економічних даних
Виконавці	Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство цифрової трансформації України
Результат	Прийняття та оновлення нормативно-правових актів відповідно до <i>acquis</i> ЄС

Джерело: розроблено автором на основі [58–61].

Таблиця 26 – II етап – реалізаційний (інституційно-впроваджувальний)

Підетап	Зміст підетапу	Відповідальні інституції
2.1	Координація впровадження електронної ідентифікації та довірчих послуг відповідно до eIDAS	Міністерство цифрової трансформації України
2.2	Запровадження електронного інвойсингу у сфері публічних закупівель	Міністерство економіки України, органи публічних закупівель
2.3	Формування інституційного механізму регулювання цифрових платформ (DMA, DSA)	Органи регулювання конкуренції
2.4	Забезпечення узгодженої практики обробки економічних даних відповідно до GDPR	Органи захисту персональних даних
Результат етапу	Функціонування цифрових механізмів у діяльності державних органів та суб'єктів господарювання	

Джерело: розроблено автором на основі [58–61].

Таблиця 27 – III етап – оціночний (моніторинговий)

Суб'єкт оцінювання	Об'єкт оцінювання	Критерії оцінювання	Періодичність
Органи державного фінансового контролю	Інституційні витрати на цифрові реформи	Ефективність використання бюджетних коштів	Щорічно
Європейська Комісія	Стан виконання <i>acquis</i> ЄС у сфері діджиталізації	Рівень відповідності вимогам ЄС	Щорічно
Бізнес-асоціації	Регуляторне цифрове середовище	Рівень адміністративних витрат та цифрової доступності	Щоквартально
Результат етапу	Коригування інституційних і правових механізмів з урахуванням результатів оцінювання		

Джерело: розроблено автором на основі [58–61].

За результатами реалізації запропонованої моделі удосконалення інституційних та правових умов діджиталізації економіки передбачається досягнення комплексного економічного ефекту. Запропонована модель базується на поєднанні євроінтеграційних зобов'язань України, інституційних удосконалень, правових змін та поетапного алгоритму їх реалізації, що забезпечує системний вплив на економічні процеси.

За запропонованою моделлю передбачається такий економічний ефект:

Таблиця 28 – Очікуваний економічний ефект за запропонованою моделлю діджиталізації економіки

Елемент запропонованої моделі	Характер економічного ефекту	Сфера прояву ефекту
Впровадження транскордонно визнаного електронного підпису (eIDAS)	Скорочення транзакційних витрат та часу укладання господарських правочинів	Господарська діяльність, зовнішньоекономічні операції
Запровадження електронного інвойсингу	Прискорення фінансових розрахунків та зменшення адміністративного навантаження	Публічні закупівлі, бухгалтерські процеси
Регулювання цифрових ринків (DMA, DSA)	Формування конкурентного цифрового середовища та зниження ринкових бар'єрів	Цифрові платформи, малий та середній бізнес
Гармонізація норм щодо захисту економічних даних (GDPR)	Підвищення довіри до цифрових транзакцій і захист економічної інформації	Інвестиційна діяльність, міжнародне співробітництво
Інституційна координація та міжвідомча взаємодія	Підвищення ефективності державного управління цифровими процесами	Державне регулювання економіки

Джерело: розроблено автором на основі [58–61].

Реалізація запропонованої моделі прогнозує не поодинокий, а системний економічний ефект, що формується внаслідок узгодженої дії інституційних змін, правового регулювання та алгоритму впровадження євроінтеграційних зобов'язань України у сфері діджиталізації економіки.

Другий напрям – розвиток державних цифрових платформ та впровадження GovTech-підходу відповідно до європейських і міжнародних стандартів

Цифрова трансформація державних платформ в Україні до 2030 року має здійснюватися відповідно до таких міжнародних та європейських стандартів:

European Interoperability Framework (EIF) – забезпечення технічної та організаційної сумісності всіх державних реєстрів.

Single Digital Gateway Regulation – створення єдиної точки доступу до послуг для громадян та бізнесу в межах ЄС.

ISO/IEC 27001 – міжнародний стандарт управління інформаційною безпекою.

Once-Only Principle (OOP) – технічний стандарт, що виключає повторне витребування державою даних, які вже є в реєстрах[62].

Спираючись на ці міжнародні вимоги, запропоновано конкретний перелік вдосконалень для ключових державних платформ. Систематизований план модернізації та очікувані результати від його впровадження наведено у табл. 29

Таблиця 29 – Проектний план розвитку та вдосконалення державних цифрових платформ до 2030 року

Назва платформи	Напрямок удосконалення (пунктами)	Очікуваний ефект (економічний та соціальний)	Виконавець (відповідальний орган)	Період реалізації
Екосистема «Дія» (G2B та G2G)	1. Повна API-інтеграція з усіма наявними реєстрами. 2. Автоматизація 95% бізнес-послуг (ліцензії, дозволи). 3. Впровадження транскордонних е-послуг з ЄС.	Скорочення адміністративного навантаження на бізнес на 30%. Економія часу: надання послуги за 15 хв замість 3–5 днів.	Міністерство цифрової трансформації України	2026–2030 рр.
Цифрова платформа ДПС (Е-податкова)	1. Запровадження автоматичного повернення ПДВ через ШІ. 2. Створення «віртуального асистента» для е-аудиту. 3. Повна синхронізація з е-інвойсингом.	Детінізація економіки; зростання податкових надходжень на 5–7% за рахунок прозорості. Зменшення витрат на бухгалтерію.	Державна податкова служба України, Міністерство фінансів України	2027–2029 рр.
Е-митниця (NCTS Phase 5)	1. Повна автоматизація митного оформлення товарів. 2. Впровадження системи предиктивного аналізу ризиків. 3. Інтеграція з логістичними платформами ЄС.	Прискорення перетину кордону товарів на 40–50%. Мінімізація корупційних ризиків на митних постах.	Державна митна служба України	2026–2028 рр.
Єдина система державних реєстрів (Interoperability)	1. Перехід на модель «Держава як платформа» (GaaS). 2. Хмарна міграція всіх критичних даних (Cloud-first). 3. Забезпечення цілісності «золотого запису» даних.	Усунення дублювання даних (економія бюджету до 15%). Підвищення кіберстійкості державної інфраструктури.	Міністерство цифрової трансформації України	2026–2030 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [63,64,65].

Реалізація запропонованих проєктів модернізації державних цифрових систем (табл. 29) потребує системного фінансового ресурсу. У період 2024–2027 рр. основна фінансова архітектура цифровізації базується на залученні зовнішніх капітальних інвестицій та грантової підтримки від міжнародних партнерів.

Першим ключовим інструментом фінансування виступає Акт про інтероперабельну Європу (Регламент ЄС 2024/903). Цей документ визначає не лише технічні вимоги, а й відкриває доступ Україні до грантових фондів програми «Цифрова Європа» (загальний бюджет якої становить 7,5 млрд євро). Для України це означає можливість отримання цільового фінансування на розробку систем штучного інтелекту та хмарних сервісів у розмірі від 1 до 5 млн євро на кожен окремий проєкт.

Наступним рівнем фінансової підтримки є Національна стратегія доходів до 2030 року. Вона передбачає виділення коштів з державного бюджету та донорських внесків на загальну модернізацію IT-інфраструктури ДПС та ДМС. Протягом 2025–2026 рр. на ці цілі заплановано спрямувати близько 4,2 млрд грн (що включає як бюджетні асигнування, так і кошти технічної допомоги). Ці інвестиції спрямовані на створення систем «е-аудиту» та «е-акцизу», що є критично важливими для прозорості фінансових потоків.

Основним же джерелом макрофінансової підтримки цифрових реформ є План для Ukraine Facility на 2024–2027 рр. [65]. Це найбільша фінансова програма в історії України обсягом 50 млрд євро. У межах виконання показників цього Плану, на цифрову трансформацію державного управління та впровадження інтелектуальних митних систем (NCTS Phase 6) передбачено виділення безповоротних грантів (Pillar I). Загальний обсяг фінансової підтримки, що прямо чи опосередковано стосується цифровізації економічних процесів у межах цього інструменту, оцінюється у понад 250 млн євро до 2027 року.

Залучення зазначених обсягів фінансування дозволяє розраховувати на отримання системного економічного ефекту, який проявляється через такі показники:

1. Бюджетна ефективність та оптимізація витрат:

Впровадження стандартів інтероперабельності згідно з Регламентом ЄС дозволяє державі оптимізувати адміністративні видатки та досягти економії бюджету на рівні 15% за рахунок ліквідації паперового документообігу та дублювання функцій у реєстрах.

Перехід на хмарні технології (Cloud-first) та модель SaaS дозволяє замінити витратні капітальні інвестиції (CAPEX) на гнучкі операційні витрати (OPEX), що знижує щорічні витрати на підтримку IT-інфраструктури відомств на 10-12%.

2. Фіскальний результат та детінізація:

Згідно з прогнозами Національної стратегії доходів, повна автоматизація податкових процедур забезпечить додатковий приріст надходжень до державного бюджету на рівні 5–7% від ВВП. Це досягається через усунення корупційних ризиків та впровадження ризик-орієнтованого ШІ-моніторингу.

3. Зниження трансакційних витрат реального сектору:

Реалізація Плану Ukraine Facility у частині митних реформ дозволить бізнесу прискорити логістичні процеси та проходження кордону на 40%.

Впровадження принципу «Тільки один раз» (Once-only) вивільняє до 30% робочого часу персоналу підприємств, що суттєво знижує собівартість продукції та підвищує конкурентоспроможність українського експорту на європейському ринку.

Таким чином, реалізація другого напрямку забезпечить перехід до сервісної моделі держави з мінімальним навантаженням на бюджет завдяки використанню міжнародних грантів. Впровадження інтелектуальних GovTech-платформ дозволить знизити трансакційні витрати бізнесу на 30% та забезпечити приріст податкових надходжень на рівні 5–7% від ВВП. Це створить прозорий цифровий фундамент, необхідний для стабільного розвитку реального сектору економіки та залучення іноземних інвестицій.

Третій напрям – активна державна підтримка цифрової трансформації реального сектору економіки

Даний напрям передбачає перехід до моделі інтенсивного державного стимулювання технологічного оновлення промисловості, агросектору та логістики. Активна роль держави полягає у наданні прямої фінансової, інфраструктурної та регуляторної підтримки підприємствам, що впроваджують цифрові інновації. Метою є створення сприятливих умов для прискореної діджиталізації реального сектору, підвищення його продуктивності та забезпечення конкурентоспроможності української продукції на міжнародних ринках.

Таблиця 30 – Напрями державної підтримки цифрової трансформації економічних процесів

Напрямок підтримки	Заходи держави (стимули)	Реакція та дії підприємств (інвестиції бізнесу)	Очікуваний економічний ефект
1	2	3	4
Фінансово-стимулюючий	Запровадження програм пільгового кредитування суто на закупівлю промислового програмного забезпечення та роботизованого обладнання	Масштабне інвестування власних коштів у оновлення основних фондів; впровадження систем планування ресурсів підприємства (ERP)	Зниження собівартості продукції на 15–20%; зростання чистого прибутку підприємств
Інфраструктурно-технологічний	Створення галузевих хмарних сховищ даних (дата-хабів) та забезпечення стабільного покриття швидкісним зв'язком пріоритетних промислових зон	Перенесення корпоративних баз даних у захищені хмарні сервери; впровадження систем датчиків інтернету речей (IoT) на виробництві	Зростання продуктивності праці на 12–15% за рахунок автоматизації та предиктивного аналізу

1	2	3	4
Нормативно-регуляторний	Повна цифровізація експортних процедур та забезпечення взаємного визнання кваліфікованих електронних підписів (КЕП) у Європейському Союзі	Використання електронних контрактів та міжнародних товарно-транспортних накладних (e-CMR); вихід на ринки країн Європейського Союзу	Збільшення обсягів експорту з високою доданою вартістю на 10–12% щорічно
Консалтингово-освітній	Запровадження системи «цифрових ваучерів» для оплати послуг професійного IT-аудиту підприємств та навчання персоналу	Перенавчання персоналу цифровим навичкам; залучення зовнішніх IT-консультантів для реінжинірингу бізнес-процесів	Підвищення ефективності управління на мікрорівні та скорочення операційних витрат

Джерело: розроблено автором на основі [62, 65, 66].

Систематизовані у таблиці 30 напрями державної спрямовані на формування комплексного середовища для технологічного оновлення реального сектору економіки. На сучасному етапі основний акцент зміщується з розробки нормативних актів на їх безпосереднє впровадження та стимулювання приватних інвестицій бізнесу.

Оскільки цифрова трансформація є системним процесом, що потребує значного часу на оновлення основних фондів та перенавчання персоналу, її реалізацію пропонується здійснювати поетапно. Для забезпечення послідовності кроків та стабільності фінансування розроблено дорожню карту проєктів, яку наведено у таблиці 31

Таблиця 31 – Дорожня карта реалізації проєктів цифрової підтримки

Етап реалізації	Термін виконання	Тип проєкту	Пріоритетні заходи підтримки	Відповідальна інституція (повна назва)
I. Активна модернізація	2026–2027 рр.	Короткосроковий	Масове впровадження системи «цифрових ваучерів» та запуск програм пільгового кредитування	Міністерство економіки України
II. Технологічний прорив	2027–2028 рр.	Середньостроковий	Впровадження штучного інтелекту та технологій великих даних (Big Data) у виробничі цикли	Міністерство цифрової трансформації України
III. Екосистемна стійкість	2028–2029 рр.	Довгостроковий	Розбудова мережі галузевих дата-хабів та запуск інфраструктури 5G у промислових зонах	Кабінет Міністрів України
IV. Глобальна інтеграція	2030 р.	Стратегічний	Інтеграція підприємств реального сектору України у цифрові виробничі та логістичні ланцюги Європейського Союзу	Кабінет Міністрів України

Джерело: розроблено автором на основі [62, 65, 66, 67].

Реалізація запропонованих етапів цифрової трансформації базується на багатоканальній моделі фінансування. Основними джерелами є кошти державного бюджету України, цільова допомога в межах програми Європейського Союзу Ukraine Facility, а також залучення приватних інвестицій. Така модель дозволяє забезпечити сталість фінансування проєктів на постійній основі протягом усього періоду до 2030 року.

Оцінка результативності вдосконалень проводиться на макро- та мікрорівнях.

Вплив на державну економіку розраховується через приріст Валового внутрішнього продукту. Для цього використовується формула цифрового мультиплікатора:

$$\Delta CDR = m \times (I_{state} + I_{priv}) \quad (1)$$

де

ΔCDR – прогнозований приріст Валового внутрішнього продукту України.

$m = 1,8$ – цифровий мультиплікатор. Це значення взято з офіційної методології Світового банку (World Bank Group) для країн з перехідною економікою.

I_{state} – обсяг активної державної підтримки (гранти, пільги).

I_{priv} – залучені приватні інвестиції бізнесу в модернізацію.

Згідно з прогнозами Світового банку, кожна гривня державних стимулів активізує 1,8 гривні в економіці. За прогнозними оцінками, реалізація заходів може сприяти приросту ВВП на рівні 1,8–2,2% щорічно[67].

Для підприємств реального сектору ефект розраховується через показник окупності інвестицій (ROI):

$$ROI = \frac{Pr_{dig} - I_{priv}}{I_{priv}} \times 100\% \quad (2)$$

де

Pr_{dig} – додатковий прибуток за рахунок впровадження інновацій.

I_{priv} – власні інвестиції підприємства у технологічне наповнення.

Може сприяти зниженню собівартості на 15–20% – це показник, підтверджений аналітичними звітами компанії McKinsey & Company для галузей Індустрії 4.0[66].

Застосування цієї моделі дозволяє бізнесу вийти на термін окупності проєктів у межах 1,5–2 років. Це робить цифрову трансформацію економічно доцільною для приватного капіталу.

Таким чином, визначено практичні кроки та рекомендації щодо вдосконалення процесів діджиталізації економіки України. За результатами розробки пропозицій встановлено наступне.

Запропоновано напрями вдосконалення інституційно-правового середовища через імплементацію регламентів Європейського Союзу (eIDAS, GDPR, DMA та DSA), що дозволить усунути технічні та юридичні бар'єри для транскордонної цифрової взаємодії. Сформовано дорожню карту до 2030 року, яка передбачає інтеграцію бізнесу у цифровий простір ЄС.

Визначено заходи модернізації державних цифрових платформ (GovTech) відповідно до стандартів EIF та принципу «Лише один раз», що дозволить знизити адміністративне навантаження приблизно на 30%. Рекомендовано інструменти державної підтримки, зокрема розвиток 5G-інфраструктури та пільгове фінансування цифрового оновлення підприємств.

Розраховано ефективність впровадження змін: застосування цифрового мультиплікатора забезпечить приріст ВВП на рівні 1,8–2,2% щорічно, а термін окупності інвестицій (ROI) становитиме 1,5–2 роки.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі проведено комплексне дослідження процесів розвитку діджиталізації національної економіки України та обґрунтовано напрями їх удосконалення в умовах сучасних трансформацій і європейської інтеграції.

У процесі теоретичного дослідження встановлено, що діджиталізація є багатовимірним процесом трансформації економічних, управлінських та соціальних відносин. Вона забезпечує перехід від традиційних форм господарювання до нових моделей функціонування економіки, заснованих на обробці даних, автоматизації та цифровій взаємодії. Узагальнення наукових підходів дозволило визначити, що ключовими чинниками розвитку діджиталізації є технологічний прогрес, рівень розвитку цифрової інфраструктури, державна політика та рівень цифрових компетенцій населення.

Проведений аналіз сучасного стану діджиталізації в Україні засвідчив наявність стійкої позитивної динаміки розвитку цифрових процесів. Зокрема, встановлено, що кількість користувачів мережі Інтернет зросла з 22,1 млн осіб у 2018 році до 31,5 млн осіб у 2025 році, що відповідає збільшенню рівня проникнення Інтернету з 60% до 82,4% населення. Це свідчить про формування сучасного цифрового середовища та розширення можливостей для впровадження цифрових технологій у господарську діяльність.

Разом із тим встановлено зростання рівня цифровізації підприємств. Частка підприємств, підключених до мережі Інтернет, зросла до 95,2%, що свідчить про високий рівень базової цифрової доступності. Водночас відбувається якісна трансформація технічної інфраструктури: частка підприємств із високошвидкісним Інтернетом (понад 100 Мбіт/с) зросла майже вдвічі, що забезпечує можливість впровадження сучасних технологій та інноваційних рішень.

Аналіз цифровізації бізнес-процесів показав, що активного розвитку набуває електронна комерція, обсяг якої зріс з 45 млрд грн у 2017 році до 188 млрд грн у 2025 році, а частка онлайн-продажів у загальній виручці підприємств збільшилась до 16,6%. Це свідчить про поступову зміну бізнес-моделей та перехід підприємств до цифрових каналів збуту продукції.

Водночас встановлено значний рівень розвитку цифрових фінансових інструментів. Рівень використання інтернет-банкінгу зріс до 96,8%, а частка безготівкових операцій досягла 94,2%, що свідчить про майже повну трансформацію фінансових потоків у цифровий формат.

Позитивні тенденції спостерігаються і у впровадженні електронного документообігу та електронного підпису. Частка підприємств, що використовують електронний підпис, зросла до 91,5%, що значно скоротило часові та фінансові витрати на здійснення господарських операцій.

Встановлено, що обсяг капітальних інвестицій у цифровізацію та ІТ-сектор України зріс з 15,4 млрд грн у 2017 році до 49,1 млрд грн у 2025 році, що супроводжувалося збільшенням їх частки в загальній структурі інвестицій до 6,2%. Це свідчить про поступову зміну стратегічних орієнтирів підприємств, де

цифрові технології розглядаються не як додаткові витрати, а як ключовий фактор забезпечення конкурентоспроможності.

Аналіз використання технологій хмарних обчислень показав позитивну динаміку їх впровадження підприємствами. Частка підприємств, що використовують хмарні сервіси, зросла до 21,2%, що підтверджує поступовий перехід бізнесу до сучасних моделей управління даними. Використання таких технологій сприяє зниженню витрат на утримання ІТ-інфраструктури та підвищенню гнучкості управління бізнес-процесами.

У ході дослідження встановлено, що витрати підприємств на навчання персоналу цифровим навичкам зросли більш ніж у чотири рази – до 385 млн грн у 2025 році. Це свідчить про усвідомлення бізнесом необхідності розвитку людського капіталу як основи ефективного впровадження цифрових технологій.

Значний розвиток отримав сектор інформаційних технологій, що підтверджується зростанням експорту ІТ-послуг з 3,6 млрд дол. США до 8,4 млрд дол. США. Це дозволяє розглядати ІТ-сектор як один із ключових драйверів економічного зростання та джерело валютних надходжень. Зростання його частки у валовому внутрішньому продукті свідчить про поступову трансформацію економіки у напрямі цифрової моделі розвитку.

Аналіз використання електронних закупівель показав суттєве підвищення їх ролі у господарській діяльності підприємств. Частка підприємств, що здійснюють закупівлі онлайн, зросла до 56,2%, що дозволило забезпечити економію витрат на рівні 12,5%. Це підтверджує ефективність впровадження цифрових платформ як інструменту оптимізації витрат та підвищення прозорості бізнес-процесів.

Результати дослідження також свідчать про поступове формування цифрової екосистеми, у межах якої відбувається інтеграція різних цифрових інструментів і платформ. Це створює передумови для подальшого розвитку інноваційних бізнес-моделей, прискорення економічних процесів та підвищення ефективності функціонування національної економіки.

Разом з тим результати аналізу дозволили встановити, що розвиток діджиталізації має нерівномірний характер. Зокрема, рівень використання систем управління ресурсами підприємства (ERP) залишається низьким – лише 10,4%, а систем управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) – 18,5%. Це свідчить про обмежений рівень цифрової трансформації внутрішніх бізнес-процесів.

Встановлено також наявність галузевих та регіональних диспропорцій. Найвищий рівень цифровізації спостерігається у сфері торгівлі та у великих економічних центрах, зокрема у м. Києві, де показники перевищують 80%. Водночас у деяких галузях та регіонах рівень цифровізації залишається значно нижчим, що стримує загальний розвиток економіки.

У процесі дослідження визначено основні проблеми розвитку діджиталізації в Україні, серед яких: недостатній рівень розвитку цифрової інфраструктури в окремих регіонах, висока вартість впровадження сучасних технологій, дефіцит кваліфікованих кадрів, а також зростання кіберзагроз. Крім того, суттєвий вплив на цифрову трансформацію мають зовнішні фактори, зокрема пандемія COVID-19

та воєнний стан, які, з одного боку, ускладнили економічні процеси, а з іншого – стали каталізаторами прискореного впровадження цифрових технологій.

На основі проведеного аналізу обґрунтовано напрями вдосконалення процесів діджиталізації національної економіки України. Визначено необхідність удосконалення інституційно-правового забезпечення шляхом імплементації нормативів Європейського Союзу (eIDAS, GDPR, DMA, DSA), що забезпечить гармонізацію законодавства та створить умови для інтеграції України у європейський цифровий простір.

Запропоновано модернізацію державних цифрових платформ та впровадження GovTech-підходу, що дозволяє підвищити ефективність державного управління, забезпечити прозорість процесів та знизити адміністративне навантаження на бізнес.

Обґрунтовано необхідність державної підтримки цифрової трансформації підприємств, яка передбачає розвиток цифрової інфраструктури, впровадження фінансових інструментів підтримки, зокрема пільгового кредитування та цифрових ваучерів, а також створення сучасних цифрових хабів.

За результатами економічного обґрунтування встановлено, що впровадження запропонованих заходів може забезпечити позитивний економічний ефект. Зокрема, відповідно до розрахунків цифрового мультиплікатора ($m = 1,8$), прогнозується можливий приріст валового внутрішнього продукту на рівні 1,8–2,2% щорічно. Розрахунок показника окупності інвестицій (ROI) свідчить про економічну доцільність цифровізації, оскільки термін окупності інвестицій може становити 1,5–2 роки, а рівень зниження витрат досягає 15–20%.

Загалом результати дослідження окреслюють необхідність системного узгодження цифрових перетворень із загальними пріоритетами економічного розвитку, що передбачає забезпечення балансу між технологічним впровадженням, інституційною підтримкою та розвитком людського потенціалу. Такий підхід дозволяє сформувати стабільне середовище для реалізації цифрових ініціатив та підвищення ефективності функціонування економіки в довгостроковій перспективі.

Таким чином, діджиталізація є стратегічним напрямом розвитку національної економіки України, що забезпечує підвищення ефективності господарської діяльності, розвиток інноваційних процесів, зростання конкурентоспроможності та інтеграцію України у глобальний цифровий простір.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мазур О. Розвиток процесів діджиталізації національної економіки. Київ : Науковий світ, 2024. С. 10–15.
2. Литвин Н. А., Крупнова Л. В. Діджиталізація як інструмент модернізації публічного управління. Економіка та держава. 2020. № 5. С. 70–74.
3. Разумей Г. Ю., Разумей М. М. Цифрове врядування як етап еволюційного впровадження ІКТ. Державне управління: теорія та практика. 2020. С. 141–148.
4. Купріна К. А. Діджиталізація як спосіб переведення інформації у цифрову форму. Економіка та управління. 2016. С. 259–264.
5. Оноре Т. Діджиталізація як механізм підвищення ефективності бізнесу. Бізнес та інновації. 2016. № 2. С. 33–38.
6. Тетерятник Б. С. Трансформаційний потенціал діджиталізації господарських відносин. Економіка України. 2018. № 10. С. 14–15.
7. Бондарчук О. Г. Діджиталізація як багатовимірний процес [Електронний ресурс]. Економіка та суспільство. 2024. № 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4595> (дата звернення: 18.03.2026).
8. Панкратова О. М. Діджиталізація та нові економічні моделі. Економіка і організація виробництва. 2021. С. 55–60.
9. Castells M. The Rise of the Network Society. Oxford : Blackwell, 1996. 556 р.
10. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. Geneva : World Economic Forum, 2016. 172 р.
11. OECD Digital Economy Outlook 2024 [Електронний ресурс]. OECD Publishing, 2024. URL: <https://www.oecd.org/digital/> (дата звернення: 15.04.2026).
12. UNCTAD. Digital Economy Report 2024 [Електронний ресурс]. Geneva : United Nations, 2024. URL: <https://unctad.org/topic/ecommerce-and-digital-economy> (дата звернення: 15.04.2026).
13. European Commission. Digital Compass 2030: The European Way for the Digital Decade [Електронний ресурс]. Brussels, 2021. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu> (дата звернення: 15.04.2026).
14. Коляденко С. В. Цифрова економіка у світовому Інтернет-просторі. Економіка та держава. 2016. С. 105–106.
15. Краус Н. М., Краус К. М. Цифровізація економічних процесів. Економіка та управління. 2018. С. 211–214.
16. Олешко Т. І., Касьянова Н. В. Інтеграція цифрових технологій у виробництво та управління. Економіка та суспільство. 2022. С. 239.
17. Фіщук В. В. Діджиталізація – це лише початок [Електронний ресурс]. День. 2018. 12 квітня. URL: <https://day.kyiv.ua> (дата звернення: 18.03.2026).
18. Гусєва О. Ю., Легомінова С. В. Діджиталізація як інструмент удосконалення бізнес-процесів. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 1. С. 33–39.

19. Kemp S. DIGITAL 2020: Global Digital Overview [Електронний ресурс]. DataReportal, 2020. URL: <https://datareportal.com> (дата звернення: 19.03.2026).
20. Фомічев К. М. Go digital or die: Діджиталізація бізнесу як неминучість [Електронний ресурс]. URL: <http://nand.ru> (дата звернення: 19.03.2026).
21. Bouee C., Schaible S. Embracing Digitalization. Roland Berger Strategy Consultants, 2015. 28 p.
22. Tapscott D. The Digital Economy: Anniversary Edition. McGraw-Hill Education, 2014. 448 p.
23. Черній П. В. Діджиталізація як фактор розвитку національної економіки. Київ : Науковий світ, 2024. 338 с.
24. Хілуха О. А. Цифрова трансформація економічних процесів. Львів : Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2024. 72 с.
25. Коваль І. В., Лишак О. М. Діджиталізація економіки: сучасні виклики та перспективи. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 68 с.
26. Башлай С. В. Цифрова трансформація національної економіки України: виклики та стратегічні пріоритети [Електронний ресурс]. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 48. С. 142–151. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal> (дата звернення: 08.04.2026).
27. Завербний А. С. Діджиталізація як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємств [Електронний ресурс]. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 51. С. 85–94. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal> (дата звернення: 08.04.2026).
28. Прохорова В. В. Управління цифровими трансформаціями на засадах інноваційного розвитку [Електронний ресурс]. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 59. С. 50–62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal> (дата звернення: 08.04.2026).
29. Мазур О. І. Цифрова економіка: тенденції та перспективи розвитку в Україні. Київ : КНЕУ, 2024. 150 с.
30. Литвин О. М., Крупнова Л. В. Електронне урядування та цифрова трансформація: сучасні виклики. Львів : ЛНУ, 2020. 120 с.
31. Державна служба статистики України. Використання інформаційно-комунікаційних технологій домогосподарствами та підприємствами. Київ : Держстат, 2024. 48 с.
32. Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155-VIII.
33. Закон України «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 № 1089-IX.
34. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII.
35. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13.01.2011 № 2939-VI.
36. Закон України «Про публічні електронні реєстри» від 05.10.2021 № 1805-IX.
37. Digital 2018–2021: Ukraine [Електронний ресурс]. DataReportal. 2018–2021. URL: <https://datareportal.com> (дата звернення: 09.04.2026).

38. Digital 2022: Ukraine [Електронний ресурс]. DataReportal. 2022. URL: <https://datareportal.com> (дата звернення: 09.04.2026).
39. Digital 2023: Ukraine [Електронний ресурс]. DataReportal. 2023. URL: <https://datareportal.com> (дата звернення: 09.04.2026).
40. Digital 2024: Ukraine [Електронний ресурс]. DataReportal. 2024. URL: <https://datareportal.com> (дата звернення: 09.04.2026).
41. Digital 2025: Ukraine [Електронний ресурс]. DataReportal. 2025. URL: <https://datareportal.com> (дата звернення: 09.04.2026).
42. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах [Електронний ресурс] : набір даних / Державна служба статистики України. URL: <https://stat.gov.ua> (дата звернення: 29.03.2026).
43. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2018 році : статист. бюлетень. Київ : Держстат України, 2019. 24 с.
44. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2019 році : статист. бюлетень. Київ : Держстат України, 2020. 24 с.
45. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2020 році : статист. бюлетень. Київ : Держстат України, 2021. 26 с.
46. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2021 році : статист. бюлетень. Київ : Держстат України, 2022. 28 с.
47. Звіт про роботу НКЕК за 2023 рік [Електронний ресурс]. 2024. 34 с. URL: <https://ncec.gov.ua> (дата звернення: 08.04.2026).
48. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2024 році [Електронний ресурс]. Київ : Держстат України, 2025. 31 с. URL: <https://stat.gov.ua> (дата звернення: 29.03.2026).
49. Звіт про роботу НКЕК за 2025 рік [Електронний ресурс]. 2026. 12 с. URL: <https://ncec.gov.ua> (дата звернення: 08.04.2026).
50. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2017 році : статист. бюлетень. Київ : Держстат України, 2018. 32 с.
51. Інвестиційна діяльність в Україні у 2017–2020 роках : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2021. 180 с.
52. Інвестиційна діяльність в Україні у 2021–2024 роках : статистичний збірник. Київ : Державна служба статистики України, 2025. 192 с.
53. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах у 2023–2024 роках : статистичний бюлетень. Київ : Держстат України, 2025. 135 с.
54. Річні звіти Національного банку України за 2017–2025 рр. [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 03.05.2026).

55. Статистичний збірник «Діяльність суб'єктів господарювання» за 2017–2025 рр. [Електронний ресурс]. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 03.05.2026).

56. Річний звіт Національного банку України за 2020 рік [Електронний ресурс]. Київ : НБУ, 2021. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 03.05.2026).

57. The Network Readiness Index 2025: AI Governance in a Global Context: Policy and Regulatory Approaches [Електронний ресурс] / Escalona Reynoso R., Lanvin B. (eds.). Washington DC, 2025. URL: <https://networkreadinessindex.org> (дата звернення: 03.05.2026).

58. Про електронну ідентифікацію та довірчі послуги: Регламент (ЄС) № 910/2014 від 23 липня 2014 р. URL: <https://rada.gov.ua> (дата звернення: 09.05.2026).

59. Про електронний інвойсинг у сфері державних закупівель: Директива 2014/55/ЄС від 16 квітня 2014 р. URL: <https://europa.eu> (дата звернення: 03.05.2026).

60. Про конкурентні та справедливі ринки та про єдиний ринок цифрових послуг: Регламенти (ЄС) 2022/1925 та 2022/2065 від 14 вересня та 19 жовтня 2022 р. URL: <https://europa.eu> (дата звернення: 04.05.2026).

61. Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних (GDPR): Регламент (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 р. URL: <https://rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2026).

62. Про затвердження плану заходів щодо реалізації Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 жовт. 2022 р. № 947. URL: <https://rada.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2026).

63. Регламент (ЄС) 2024/903 Європейського Парламенту та Ради від 11 квітня 2024 року про заходи щодо високого рівня інтероперабельності державного сектору в усьому Союзі (Акт про інтероперабельну Європу). Official Journal of the European Union. 2024. URL: <https://europa.eu> (дата звернення: 04.05.2026).

64. Національна стратегія доходів до 2030 року: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1497-р. Офіційний вісник України. 2024.

65. План для Ukraine Facility (2024–2027): Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 р. № 234. Міністерство економіки України. 2024. URL: <https://me.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2026).

66. Industry 4.0: Reimagining manufacturing operations after the pandemic / McKinsey & Company. 2024. 84 р. URL: <https://mckinsey.com> (дата звернення: 06.05.2026).

67. Digital Progress and Trends Report 2024 / World Bank Group. Washington, DC: World Bank, 2024. 192 р. URL: <https://worldbank.org> (дата звернення: 06.05.2026).